Europos LIETUVIS

Nr. 24. (515) 19. 6. 1958 — Londonas, 1958 metų, birželio mėn., 19 d. — IX metai

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

BIRŽELIO AUKOS ŠAUKIA BUDĖTI

Birželio mėnesį, tą gražiausią metų laiką, sutinkame su rimtumu ir skaudančia širdimi dėl tragiškų įvykių, kuriuos yra mūsų tauta netolimoje praeityje išgyvenusi. Ta pat proga susikaupiame, kad pagerbtume žuvusiuosius už Lietuvos nepriklausomybę ir kad nepamirštume, jog be laisvės nėra gyvenimo.

„Duokite man laisvę arba mirtį", kalbėjo savo tautiečiams didysis Amerikos kovotojas už laisvę Patrick Henry. Panašiai šaukė anomis birželio dienomis Sovietų tremtimi į vergų stovyklas mūsų broliai ir sesės: „Pasakykite pasauliui, kad mes kenčiame ir mirštame, jog kiti gyventų". Ne vienas jų paaukojo savo gyvybę ir sveikatą, kad mes, o ypatingai laisvasis pasaulis pamatytų, koks iš tikrųjų yra komunizmas ir kad reikia būdėti ir organizuoti visuotinę kovą prieš tą žmonijos grėsmę.

Birželio įvykiai buvo vėliau kartojami visur, kur tik tas šauksmas nebuvo išgirstas ir kur raudoniesiems viešpačiams nebuvo sutrukdyta įsitvirtinti. Tūkstančiai naujų aukų buvo tremiama ir kankinama. Sovietų plotai yra šiandien nusėti varganais ne vien lietuvių ir jų baltiškųjų kaimynų, bet ir lenkų, čekų, vengrų, bulgarų, rumunų ir kitų tautybių tremtinių kapais.

Jie žadina pasaulį būdėti, nes šiandien, kaip ir anomis birželio dienomis, daug kur pradedama užmiršti, jog Sovietai daro visa, kad tiktai laisvąjį pasaulį užliūliuotų. Tam tikslui jie negaili nei žmonių, nei lėšų, nei laiko. Teatras, menas, mokslas ir sportas, visa panaudojama tam, kad pavergtų daugiau tautų. Sambūvis, taika bet kuria kaina — tai vis šūkiai, kuriais siekiama užmigdyti mūsų budrumą ir pastumėti mus gerbūvio bangomis į nerūpestingumą ir kasdienybę.

Lenino vardo politinės mokyklos Maskvoje profesorius Dimitrii Manuilskij yra savo mokiniams pasakęs: „Karas tarp komunizmo ir kapitalizmo neišvengiamas. Jam laimėti turime padaryti staigmenų, kurios užmigdytų kapitalistinį pasaulį. Tam tikslui pasiekti turime išeiti su viliojančiais pasiūlymais taikai ir sugyvenimui įkūnyti. Turime padaryti pritrenkiančių ir nergirdėtų nuolaidų. Dekadentiniai ir supuvę kapitalistiniai kraštai nudžiugs, sužinoję, kad norime su jais bendradarbiauti. Jie kibs į tą idėją patys savo pražūčiai ir skubės tapti mūsų draugais. Kai tiktai jų budrumas sumažės, mes smogsime jiems mirtiną smūgį".

Ar ne tokiuo keliu Sovietai eina šiuo metu, gabendami į užsienį savo geriausias meno pajėgas, ansamblius, mokslininkus ir sportininkus? Ar ne tuo tikslu jie skatina išplėsti kultūrinį pasikeitimą? Ar ne Manuilskio planai vykdomi, kai laisvasis pasaulis pradeda gerėtis Moisejevo ansambliu, Sovietų sportininkais, jų sputnikais ir kitais techniniais paisiekimais? Ar keliamas bendradarbiavimo su komunistų kultūriniais sluoksniais reikalas netarnauja Sovietų sambūvio tikslams? Ar visa tai pagaliau neskatina užmiršti Kremliaus valdovų žiaurumus, nustoti minėjus jų padarytas nuoskaudas, genocidą, trėmimus, prievartos darbus, vergų stovyklas ir krašto okupaciją?

Skambiems Sovietų siūlymams ir jų daromoms staigmenoms neturime pasiduoti. Mūsų laisvės kovų laukuose kritusieji ir tūkstančių ištremtųjų į Sovietų vergų stovyklas vargas, ašaros ir kančios, kurias minime ir minėsime su pagarba, kviečia mus budėti, ryžtis ir kovoti už tautos laisvę, ne paisant, kiek ir kaip ilgai tam reikėtų pasišvęsti.

Teuždega jų balsas mūsų širdyse negęstančią Tėvynės meilės ugnį, o jų idealai tepalaiko mumyse nepalaužiamą tikėjimą į tautos šviesesnę ateitį ir jų pasišventimas teapjungia mus vieningai kovai už Lietuvos nepriklausomybę ligi laimėjimo.

Dr. A. Trimakas
Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto P-kas

KAUNE UŽDRAUDĖ STATYTIS MAŽUS NAMUS

Nuo šių metų balandžio 30 d. Kaune nebeleidžiama statyti mažų individualinių namų (per brangu juos aprūpinti vandentiekiu, elektra ir ateity numatomomis dujomis). Miesto ribose, kurios dabar yra išplėstos tiek, kad apima ir visus aplinkinius kaimus, bus leidžiama statyti tik 2-4 aukštų daugiabučius namus kooperatiniais pagrindais. Kas norės vienas sau statyti privatų namą, galės jį statytis tik už miesto ribų, gavęs atitinkamus leidimus iš Kauno rajono valdžios. (LNA)

SUTARTIS SU LENKIJA DĖL PILIETYBĖS

Gegužės 8 d. įsigaliojo sutartis tarp Sovietijos ir Lenkijos dėl „dvigubos pilietybės" sutvarkymo. Esama asmenų, gyvenančių Sovietijoj (tur būt, ir Lietuvoj), kurie laikomi tuo pačiu metu ir Sovietų ir Lenkijos piliečiais. Tokių pačių esą ir Lenkijoje. Dabar jie patys turės pasirinkti pilietybę, nors, pasirinkę pilietybę ne to krašto, kuriame gyvena, galės ir toliau ten pasilikti, tačiau svetimšalių teisėmis. (LNA)

PO PORCIJĄ LEDŲ ŠEIMAI

Prasidėjus vasarai, Kaune kasdien pagaminama 40.000 porcijų ledų. Išeina po porciją kas penktam gyventojui, nes Kaune dabar skaičiuojama apie 200.000 gyventojų. (LNA)

De Gaulle atėjimas

L. Narimantas

Gegužės 19 d. de Gaulle atvyko į Paryžių ir suruošė spaudai šiandien jau istorinę konferenciją. Jis nupasakojo susidariusią padėtį ir nurodė, kad kraštas yra atsidūręs civilinio karo prieangyje. Reikalinga taip pakeisti demokratinę sistemą, kad ji turėtų tvirtą parlamento kontroliuojamą vyriausybę, įgyvendinti vienybę krašte. Tai galima pasiekti tik reformoms vykdyti pakviečiant su partijomis nesusirišusį arbitrą, kuris turėtų visos tautos pasitikėjimą. Tokiu arbitru būti davė savo sutikimą pats De Gaulle.

Tačiau tai grėsė diktatūra. Gen. De Gaulle paaiškino, kad jis būtų galėjęs po karo likti diktatorium, bet jam rūpėjo atstatyti respubliką. Dabar kraštas vėl atsidūrė pavojuje, tai jis pasirengęs padėti kraštui išbristi iš sunkumų, bet vien tik legaliomis priemonėmis — su tautos rinktųjų atstovų parama.

Po tos gen. de Gaulle konferencijos reikalai rutuliojasi nepaprastai greit. Pasitraukus iš vyriausybės dešiniųjų partijų ministeriams, min. pirmininkas Pflimlin padavė Respublikos prezidentui atsistatydinimą. Prezidentas pradėjo tartis su gen. de Gaulle, o vėliau pareiškė parlamentui, kad partijos turi sutikti priimti de Gaulle kaip ministerį pirmininką, arba jis atsistatydina. Parlamentas atsidūrė prieš didelį spaudimą. Jį spaudė ir sukilęs Alžyras, ir prie Alžyro prisidėjusi Korsika, ir pagaliau visu savo svoriu pats respublikos prezidentas. O gen. de Gaulle sutiko prisistatyti parlamentui tik tuo atveju, jei partijų dauguma pasižada palaikyti jį. Tokį pasižadėjimą davė visos parlamento grupės, išskyrus komunistus. Socialistai buvo paskutinieji, kurie apsisprendė už generolą. Jiems tai padaryti buvo sunkiausia, nes vos prieš kelias dienas daug jų partijos narių dalyvavo milžiniškoje, prieš de Gaulle nukreipto demonstracijoje Paryžiuje. Eisenoje, kurioje, spaudos žiniomis, dalyvavo apie pora šimtų tūkstančių žmonių, pirmą kartą po daugelio metų atrodė beiškylanti visų kairiųjų grupių vienybė, noras pačiu paskutiniuoju akimirksniu gelbėt 4-tąją respubliką ir demokratinį režimą. Tačiau demonstracija buvo tik tam tikras jėgos parodymas. Ji nebuvo panaudota politiniam kairiųjų jėgų spaudimui ir tikram apsijungimui.

Paskutinis socialistų pusės žygis buvo kviesti gen. de Gaulle ir tuo sustiprinti esamąją santvarką ir priversti paklusti Alžyro generolus. Gen. de Gaulle atsakymas į šį socialistų kvietimą gali geriausiai paaiškinti, ką jis galvojo; savo laiške įžymiam socialistui, buvusiam prezidentui Vincentui Auriol'iui jis rašo taip:

„Alžyro įvykius, kaip Jūs žinote, sukėlė chroniškas nepajėgumas visuomenės vinktosios vadovybės, kuriai sustiprinti aš esu praeityje daręs, ką tik galėjau. Pastaruosiuose įvykiuose buvo panaudotas mano vardas, nors aš pats jokiu būdu nebuvau į tai įsijungęs. Šiomis sąlygomis aš pasiūliau sudaryti teisėtą vyriausybę, kuri, manau, galėtų atstatyti valstybėje vienybę ir drausmę, ypač kiek tai susiję su kariais, ir atvairuoti kraštą iki to, kad jis sutiktų priimti pakeistą konstituciją.

Vis dėlto aš susiduriu su griežtu tautos atstovų pasipriešinimu. Iš kitos pusės žinau, kad ką besakyčiau, Alžyre ir kariuomenėje yra tokios nuotaikos, jog susidarė pavojus, jei mano siūlymas nepraeitų, o visi varžtai jei atsileistų ir vadovybė nebe sugebėtų susitvarkyti, tai aš negalėčiau su tikti perimti krašto valdžios iš kitų šaltinių ,kaip tik iš tautos, taip, kaip esu padaręs 1944 - 1945 metais. Aš bijau, kad mes riedame į civilinį karą. Tuo atveju tie neš sunkią atsakomybę, kurie partinio, man nesuprantamo sektarizmo sumetimais bus sukliudę man dar kartą išgelbėti kraštą".

Pirmomis birželio mėn. dienomis parlamentas aiškia dauguma patvirtino de Gaulle ministeriu pirmininku. Parlamentas netik išrinko jį vyriausybės galva, bet davė jam apie pusantro šimto balsų persvara didžiausias teises, kokias tik vienas žmogus savo rankose yra turėjęs respublikoje, įskaitant teisę keisti konstituciją, pateikiant ją krašto referendumui, tvarkyti savo nuožiūra Alžyro reikalus ir valdyti 6 mėnesius be parlamento.

De Gaulle parodė, kad jis parlamento jam duotojo pasitikėjimo piktam panaudoti nesirengia. Jis sudarė vyriausybę, parem tą visomis partijomis (išskyrus komunistus), pakviesdamas taip pat ir neparlamentarinių ministerių ekspertų. Net ir mažiausiai de Gaulle pasitikėjusius nustebino faktas, kad į vyriausybę nebuvo įtrauktas nė vienas „Alžyro žmogus".

Pirmas de Gaullė žingsnis buvo kelionė į Alžyrą. Ten jis paskelbė, kad 10 milijonų alžyriečių įjungiami į Prancūziją, nors integracijos termino ir nepavartojo.

Prancūzijos įvykiai aprimo. De Gaulle išleido naują vidaus paskolą krašto finansams atstatyti. Rengiama nauja konstituciją, kuri įgalins turėti tvirtą vyriausybę. Alžyras rimsta, nors sukilėlių sukurti komitetai ir nesilikviduoja. Gyvenimas įeina į normalias vėžes. Problemos neišspręstos, bet nebėra skilimo tarp Paryžiaus ir Alžyro. Armija klauso de Gaulle. Pats de Gaulle Š. Afrikoje pasakė: „Alžyras — tai aš, t.y. Prancūzija"... Vadinas, Alžyro klausimas bus sprendžiamas Paryžiuje. Streikų nėra. Atrodo, visi laukia, kaip reikalai eis toliau. Maskva susilaiko nuo bet kurių komentarų.

Naujos konstitucijos referendumas įvyks spalio mėnesį. Tada gims 5-toji respublika... po parašiuto ženklu, kaip humoristai sako.

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

Feljetonas

DIDŽIAUSIA BĖDA

Kauno automobilių kėbulų gamyklos direktorius drg. Sarkisianas ligi šiol niekuo nesirgo. Tai, gal būt, galima paaiškinti tuo, kad pradžioj jis neužsisėdėdavo kabinete, dažnai būdavo gryname ore, cechuose.

— Mūsų direktorius — tikras tėvas! — kalbėjo darbininkai. Geros širdies... Nieką nenuskriaus, kiekvieną paguos, patarimą kiekvienam duos...

Tačiau taip buvo tik ankstyvame direktoriaus veiklos laikotarpyje. Direktoriaus būdas ir charakteris pamažu ėmė keistis; jis įprato visus ir viską stebėti, sekti. Pamatė kartą kampe svirduliuojantį darbininką ir paklausė:

— Tu, brangusis, girtas?

— Ta-aip, — nutęsė darbininkas.

— Teks tau, mielasis, įrašyti papeikimėlį... Pasitaisysi — nuimsime...

Netrukus direktorius nosis į nosį susidūrė su svirduliuojančiu vyresniuoju buhalteriu Benediktu Kabalinsku.

— Jūs girtas? — paklausė direktorius.

— Ne-e-e... — suvembleno buhalteris.

Direktorius suabejojo buhalterio nuoširdumu.

— O gal vis dėlto...

— Ne, ne! — tvirtino buhalteris.

— Nueikite į poliklinikę ir atneškite pažymėjimą, kad jūs, taip sakant, ne...

— Neisiu, — užsispyrė buhalteris.

Direktorius minutę kitą pasvarstė ir nusprendė... iškviesti visuomeninių organizacijų atstovus.

— Sudaryti ekspertų komisiją ir nustatyti jo stovį... — sukomandavo direktorius, rodydamas pirštu į vyresnįjį buhalterį.

Bendromis pastangomis atlikta ekspertizė demaskavo Kabalinsko melą. Direktorius pareiškė eilinį papeikimą.

O vyresnysis buhalteris ėmė dar labiau gerti. Direktorius buvo priverstas išleisti naują lemtingą įsakymą: „Už sistemingą girtuokliavimą ir neatvykimą į darbą Benediktą Kabalinską atleisti iš vyresniojo buhalterio pareigų".

Išsiblaivęs buhalteris nusiminė.

— Menkniekis, — ėmė guosti jį darbuotojai. — Mūsų direktorius geros širdies: viena ranka parašo, kita — išbraukia.

Pranašystė išsipildė. Netrukus pasirodė naujas įsakymas: „Įsakymo Nr. 45 paragrf. 4 pakeisti taip: B. Kabalinską atleisti jo paties prašymu". Nuo tos dienos direktorius tik ir tesėdi prie įsakymų knygos. Pavaikščios minutėlę gamyklos teritorijoje, ir vėl pusę dienos rašo įsakymus. Kitą darbo laiką skiria mąstymams apie namus, statomus Petro Cvirkos gatvėje. Direktoriaus įsakymais susidomėjo visuomeninių organizacijų atstovai. Pasirodė, kad iš 285 įmonės darbininkų 100 turi papeikimus dėl vienokių ar kitokių priežasčių. Direktorius, žinoma, pats supranta, kad piktnaudžiauja papeikimais. Tai ne darbininkų auklėjimo būdas, o greičiau visiškas šios bausmės priemonės diskreditavimas, nes gamykloje visi tiek įprato prie papeikimų, kad į juos niekas nekreipia dėmesio. Apie tai kartą buvo kalbėta viename gamybinių susirinkimų. Tačiau į teisingą priekaištą, kad direktorius pradėjęs nuo papeikimų dėl rimtų priežasčių, baigė papeikimais nei šį, nei už tą drg. Sarkisianas pareiškė:

— Papeikimais jūs nesirūpinkite, tai — mano reikalas...

Tačiau vis dėlto kalbos susirinkime, matyt, paveikė. Švenčių išvakarėse kadrų skyriaus viršininkas pranešė:

— Visi darbininkai, gavusieji papeikimus, amnestuojami.

Direktoriaus garbei sugriaudė griausmingas „valio". Darbininkė Kinderevičiūtė šia proga pakėlė ceche balių. Direktorius net juokais įtūžo: „Tai šitaip jie supranta vadovo jautrumą, jo rūpinimąsi!"

Nuo lapkričio 9 d. iki sausio 3 d. vėl buvo parašyta 40 papeikimų.

...Ateina pietų pertrauka. Darbininkai ima susuktus į popierių buterbrodus ir eina į rūbinę. O čia net suolų nėra. Atsisės, surietę po savim kojas, o iš viršaus: kap, kap — laša vanduo.

— Tai bent tvarkelė, — sako kažkas.

— O mechaniniame ceche, — priduria kitas, — nėra lentynų detalėms, staliukų įrankiams. Cecho viršininkas Milaševičius ceche pasirodo kaip jaunas mėnuo. Ištisas dienas jo nematyti.

— Pas mus, medžio apdirbimo ceche, nėra dulkių siurblių, — skundžiasi trečias.— O kaip atrodo gamyklos teritorija! Anksčiau buvo puikus skveras, o dabar iš šiukšlių krūvų tik medžių viršūnės styri...

Kažkas atsiduso:

— Būtų neblogai pastatyti darbininkams gyvenamuosius namus. Kitos gamyklos tikrus rūmus stato...

Vietos komiteto pirmininkas Leonavičius išdėstė direktoriui darbininkų reikalavimus. Šis tarė:

— Juk vieną namą jau pastatėme.

— Bet, drauge direktoriau, jame gyvenate tik jūs ir autobazės direktorius Kotliarovas... O mes norime pastatyti darbininkams. Juk lėšų yra.

— Tiek to, — suburbėjo direktorius. — Pasitarsiu su ministerija.

Netrukus direktorius autoritetingai pareiškė:

— Namo nestatysime... Kam čia mums tos kančios... Ir be to užtenka bėdų...

Taip, bėdų gamykloje iš tikrųjų — labai daug. Tačiau didžiausia bėda, mūsų nuomone, yra ta, kad įmonės direkcija, susižavėjusi administravimu, ėmė pamiršti gamybos reikmes, teisingas darbininkų pretenzijas.

J. Kaminskas

Iš „Komjaunimo Tiesos", 1958.II.25.

„DĖL TOS SKYLĖS NIEKAS NETYLĖS"

Teisingai, galima ir nutylėti, jei skylė viena nedidelė ir niekam nekliudo. Tačiau, jei skylės dvi ir abi ne vietoje, o be to, erzina tūkstančius žmonių, tai visai blogai.

Apsidžiaugėme visi, kada dar pereitais metais pasirodė Politinės ir mokslinės literatūros leidyklos išleisti, gražiai apipavidalinti staliniai kalendoriai, kuriuos visi gausiai pirko. Reikia pastebėti, kad jie išspausdinti buvo gerai ir laiku išėję. Tačiau skylės, išmuštos „Vaizdo" spaustuvės gamybininkų, pasirodė tikrai ne vietoje. Nė vienas kalendorius netiko prie staliniams kalendoriams skirtų padėklų. O dėl to kiek nepatogumų. Jei nori, būk malonus ir taikyk padėklą prie kalendoriaus arba kalendorių prie padėklo. Ir taip kasmet.

Kalendoriuje daug skylių, tačiau keblumų su jomis dar daugiau, ir tylėti nesinori.

Inž. R. Jusionis

Iš „Tiesos", 1958.II.9.

Savaitės DIENOS

RYTŲ VOKIETIJA GRIEŽTINA REŽIMĄ

R. Vokietija pradeda griežtinti savo laikyseną bažnyčių atžvilgiu ir didinti vandens kelių naudojimo suvaržymus.

LEBANE J. TAUTŲ KOMISIJA

Lebanan, kur vyksta neramumai prieš vyriausybę, Saugumo Taryba nusprendė pasiųsti stebėtojų komisiją. Lebano vyriausybė tokį sprendimą sutiko palankiai ir paskyrė savo tarpininkus prie komisijos.

STREIKŲ KLAUSIMAS NEIŠSPRĘSTAS

Londono uostų darbininkai nepaklausė raginimo ir vis dar delsia grįžti į darbą.

Tebestreikuoja ir Londono autobusininkai.

PARAŠIUTININKAI Į KIPRĄ

Dažnėjant riaušėms tarp Kipro graikų ir turkų gyventojų, britai tvarkai palaikyti pasiuntė batalijoną parašiutininkų.

PRANCŪZIJOJE DAR YRA SUNKUMŲ

Naujasis Prancūzijos neparlamentarinis ministeris pirmininkas gen. de Gaulle grįžęs iš Alžyro, tvarkosi viduje ir sudarinėja savo politinę programą. Finansams tvarkyti jo vyriausybė ruošiasi užtraukti vidaus paskolą.

Sunkumų kiek sudaro įsisiūbavę karininkai Alžyre.

SOVIETŲ KARINIS PAJĖGUMAS

Amerikos gynybos reikalus tvarkantieji sluoksniai pripažįsta, kad sovietų politinė ir karinė santvarka yra leidusi jiems pranašiau apsiginkluoti už silpnesnius kaimynus. Jos tas karinis pajėgumas, kaip spėjama, atitolina atominio karo pavojų. Šiuo tarpu sovietai turi 2.500.000 sausumos karių, 1 mil. aviacijoje su 20.000 lėktuvų, 500 povandeninių laivų, 25 modernius kreiserius ir 130 naikintuvų laivų.

Amerika iš viso turi 2.550.000. Jos lėktuvų 20.330, laivų 402, įskaitant 15 lėktuvnešių ir 3 atominius povandeninius laivus.

EGIPTAS DAR SUKS Į KAIRĘ?

Egipto komunistų partijos vadas Bakdaš užsipuolė Jugoslaviją, kurios revizionizmas kenkiąs arabų tautų santykiams. Bakdaš savo metu buvo pabėgęs į Jugoslaviją, o puolimas siejamas su Tito pažadu atvažiuoti į Egiptą.

Be to, pašalintas pusiau vyriausybinio Egipto laikraščio redaktorius ir vienas savininkų, kuris su Nasseru važinėjo į Maskvą ir leido spausdinti kritiškų pastabų apie Rusiją.

PASAULYJE

— Šveicarija visuotiniu balsavimu spręndžia, ar duoti moterims rinkimo teisę, ir pirmieji duomenys yra neigiami.

— Kapitonas nusprendė sumokėti 180.000 dolerių ir išsipirkti savo danišką laivą, kurį konfiskavo Indonezija dėl to, kad jis neįvykdė įsakymo sustoti.

— Britų ambasadoje Maskvoje Chruščiovas yra pasakęs, kad marš. Bulganinas neseniai turėjo sėkmingą operaciją, Malenkovas dirba elektros stotyje, Suslovas atostogauja Soči kurorte.

— Vakarų Vokietija nusprendė papildomai paskolinti Pasauliniam Bankui 115 milijonų dolerių (dabar tas Bankas jau skolingas bus 250 mil.).

— Jugoslavija skelbia, kad 10 jos antitininkų komunistų pabėgo į Albaniją.

— Japonijoje po parlamento rikimus min. pirm. Kiši sudarė naują vyriausybę.

— Portugalijos prezidento rinkimus laimėjo Salazaro šalininkas admirolas Tomas.

— Amerika padidino savo finansinę paramą Marokui.

— Vokiečių kalnakasių profesinė sąjunga nutarė siūlyti, kad kasyklos būtų nacionalizuotos.

— Didž. Britanijoje netrukus žada pabrangti sviestas.

REIKALAUJA UŽSIENINĖS LITERATŪROS

Mokslų akademijos Biologijos instituto bendradarbiai viešai reikalauja, kad būtų įsteigtas specialus knygynas (kaip Rygoj, Taline ir kitur), kur būtų galima gauti mokslinės literatūros iš užsienių, svetimomis kalbomis. Tuo tarpu Vilniuje yra tik vienas knygynas, kuriame galima gauti užsieninės literatūros, bet ir tai tik iš „demokratinių šalių", ir daugiausia tik grožinės literatūros.

Biologijos instituto bendradarbiai tačiau nurodo, kad diena iš dienos gaunama daugiau užsieninės mokslinės literatūros (užsienio leidyklų iniciatyva siunčiami pavyzdžiai) ir susidomėjimas ta literatūra labai padidėjęs. (LNA)

PABALTIEČIŲ VEIKLA MASKVOJE

Lietuviai, latviai ir estai, apie 27-nių Maskvos aukštųjų mokyklų studentai, sudarė bendrą savo dainų ir šokių ansamblį, kurį pavadino BALTICUM vardu. Chorui vadovauja muzikos pedagogikos studentė Vilija Gureckytė, o šokiams — teatro meno studentas (Lietuvoje jau pelnęs nusipelniusio artisto titulą) Juozas Gudavičius. Režisuoja estas, kinematografijos instituto studentas. (LNA)

STATYS ŽEMĖS ŪKIO AKADEMIJĄ

Gegužės 31 d. ties Aleksotu prie Kauno, Noreikiškių (P. Karvelio) ūkio ribose, iškilmingai pradėta Lietuvos Žemės Ūkio Akademijos statyba. Yra suplanuotas Akademijos miestelis, t.y. centrinis pastatas, eilė laboratorijų, bendrabučių ir kt. Planas buvo rengiamas apie penkerius metus. Kiek laiko truks statyba — dar nežinia. (LNA)

Argi tikrai visur tik „stručio" politika?

„Europos Lietuvio" gegužės 15 d. numerio vedamajame, pavadintame „Stručio politika", gana dramatiškai analizuojamos mūsų tarpe tariamai vyraujančios pažiūros į reiškinius okupuotoje Lietuvoje. Specialiai apsistojama ties kultūriniais reiškiniais ir, pasirėmus gal kiek jau perdaug iš piršto laužtu tvirtinimu, daromi subendrinimai, su kuriais neįmanoma sutikti.

Tikrai norėtųsi prie progos patirti kiek galint tiksliau ir išsamiau, ką reiškia teigimai, kaip, pvz.: „...Mes sakome, kad blogai, jog Lietuvoje išleistas Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, Tautosakos rinktinė, Juškos dainų 5 tomai, Dainavos šalies padavimai, Žemaitė, Lazdynų Pelėda, Vienuolis..." Arba ką reiškia tvirtinimas, kad „...Mes visi norime, kad ten (Lietuvoje — m. p.) mokyklų būtų mažiau..."

Šiedu teigimai sudaro faktišką išeities tašką visai straipsnyje išreikštai kritikai bei išvadoms. Tačiau kuo jie pagrįsti? Kas tie „visi", kurie taip sako? Turiu tikrai ne maža progos susitikti su lietuviais, su jais susirašinėti ir gana plačiai sekti, jei ir nevisą, lietuvišką spaudą. Tačiau neteko girdėti teigimų, kad padidėjęs mokyklų skaičius, nepropagandinės lietuviškosios literatūros leidimas, nauji muzikos veikalai, nauji pramonės įmonės ar keliai bei pastatai būtų blogas ir Lietuvai vien nuostolingas dalykas. Galima prileisti, kad gal ir yra tautiečių, kurie taip galvoja ir kartais yra tai tvirtinę ar tebetvirtina. Tačiau tie atvejai, žinomi „E.L.", vargu ar įgalina vartoti sąvoką „mes visi" ar „mes", nes nėra įmanoma kalbėti apie „mus visus", jei remiamasi vien reiškiniais, vieniems gal ir žinomais, o kitiems ir nežinomais.

Gali visiškai pagrįstai atrodyti, kad minėtieji centriniai sakiniai buvo kiek per dirbtinai pastatyti, idant po to kritika ir išvados turėtų patogesnį taikinį. To visiškai nereikėjo, nes beveik pačioje minimo „E.L." vedamojo pradžioje sakoma: „...Tiesa, turime dar pašauktųjų, bet kur tie išrinktieji? Kas pašauktasis — tai atskira nuomonė, kas lietuvis — tai linija, kas gal va — tai nusistatymas..." Atseit, nuomonės ir linijos tiek įvairios, kad juo labiau nepagrįsta kalbamu atveju sakyti „mes" ar ypač „mes visi".

O tuo tarpu lietuviškoje spaudoje per eilę paskutiniųjų metų yra buvę tikrai nemaža balsų, kurie reiškė lygiai tokias pat mintis, kaip kad visiškai pozityviai tai pataria daryti „E.L." vedamasis. Toli nevaikštant, norėčiau paminėti kad ir man artimiausią SANTARVĖS žurnalą. Jame nuo pirmos jo pasirodymo dienos tilpo eilė straipsnių, kuriuose, pvz., būdavo pasisakoma prieš genocidinės propagandos suabsoliutinimą, už realistiškai kritišką padėties okupuotoje Lietuvoje vertinimą ir už tezę, kad lietuvių tauta yra gyva savo Tėvynėje, pati gyvena savo laisvės ryžtu ir pati spręs savo likimą bei gyvenimo pobūdį, kai tam būtinos laisvės prielaidos atsiras.

Nors SANTARVĖ ir buvo realistiško padėties pavergtoje Lietuvoje vertinimo pradininkė, panašių balsų pasigirsdavo ir kitoje patriotiškoje lietuvių spaudoje. Koks tat yra pagrindas kalbėti apie tai, kad esą po ledu nuo 1945 metų yra užšalusios visos linijos? Gal ir nėra vienos, visiems priimtinos ir visų pripažintos koncepcijos įvykiams Lietuvoje vienodai suprasti ir vertinti, bet juk tai kaip tik ir liudija, kad nėra jokio sustingimo. Kas galva — tai nusistatymas? Gal būt. Bet tai yra tik produktas laisvės, kurios ieškojome, pasitraukdami į Vakarus. Labai abejotina, ar emigracijoje, t.y. laisvės sąlygose, turėsime bet kada instituciją, kuri duotų atsakymą, „kaip kiekvienas lietuvis turi laikytis, kaip jis turi rikiuoti savo darbus ir mintis..." Turime jau nemaža veiksnių, ir kiekvienas iš jų skelbia savas koncepcijas, kurios, ačiū Dievui, kad ir ne aukščiausiojo tikslo supratime, tai visgi metodikoje dažnai skiriasi. Bet ar tai tikrai bloga, kad nei vienas iš mūsų nėra išlaisvintas nuo pareigos galvoti ir nešti asmenišką atsakomybę už sau labiausiai tinkančios ir įtikinamiausios koncepcijos pasirinkimą? Man rodos, kad bene pagrindinis motyvas, jei neskaityti teroro baimės ir jo pagimdyto savisaugos instinkto, atvedęs mus į laisvąjį pasaulį, buvo kaip tik nenoras, kad mes būtumėm surikiuoti ir priversti dirbti bei galvoti tai, kas iš viršaus primetama. Todėl teisė egzistuoti įvairiomis sampratomis ir asmeniška galimybė pasirinkti iš jų sau tinkamiausią yra teigiamas, egzistuojantis faktas, paneigiantis prasmę kalbėti apie sustingimą nuo 1945 metų.

Nepameskime teisingo mato

Nežiūrint, mano nuomone, pasirinktų klaidingų prielaidų, „E.L." iškėlė teisingų, nors ir nebenaujų, išvadų bei minčių. Jei būtų buvę pradėta, iškeliant neigiamus reiškinius, išsireiškimu „Kai kuriais atvejais...", tai nebūtų buvę prasmės rašyti šio straipsnio pirmosios dalies. Tačiau su straipsnio teigimais, kad mūsų politinė linija turi būti nuolat dinamiškai persvarstoma ir patikrinama realybės reiškinių teikiamais matais, galima pilnai sutikti. Tai buvo daroma ir turi būti nuolat daroma, nors buvo ir liks aišku, kad šiame apsisvarstymo procese, kaip visados šioje žemėje, konservatyvumas kirsis su pažangumu. Vienok nereikėtų padėties persvarstymų vesti iš teigimo, kad laisvojoje lietuviškoje visuomenėje yra kiek žymesnis nuošimtis jėgų (ir jokiu būdu ne „mes visi"), kurios tvirtintų, kad Lietuvoje yra dykuma, tvanas ar vien tik kapinės. Gal būt, vienas kitas Vasario 16-sios ar Birželinių įvykių minėjimo kalbėtojas, jausmų nugalėtas ir protui atsisakius žodžiams vadovauti, ir yra tvirtinęs tokius dalykus. Gal būt, vienam kitam „radikalinskiui" kurio nors tautiečio rankose pamatyta Lietuvoje išleista V. Krėvės ar kurio kito autoriaus knyga ir yra jau „tautos išdavimas". Tačiau yra aišku, kad čia reikalas sukasi tik apie išimtis, kurios nėra ir negali būti dominuojančios. Jei vienam ar kitam asmeniui netinka į „konceptą", kad Lietuvoje neseniai buvo išleista ir žaibo greitumu iš pirkta 30.000 egz. Maironio poezijos nauja laida, tai pasipiktinimas, kad Lietuvoje „tokie dalykai" darosi, nėra jokia politinė, bet vien tik psichologinė problema, nes fanatiški dogmatikai nėra vien kompartijos produktas.

O tuo tarpu netenka abejoti, kad laisvojoje lietuviškoje visuomenėje tikrai vyrauja pasitenkinimas, jei okupuotoje Lietuvoje gyvenimas vienu ar kitu požiūriu kiek pagerėja, jei vienas kitas artimųjų grįžta sveikas ir gyvas iš Sibiro Tėvynėn, jei vaikai gali mokslus išeiti ir jei lietuviška knyga gyvena ir auga, nepakeista rusiškomis kantičkomis. Pasitenkinimas reiškiniais, kurie sudaro reliatyvų okupacinio režimo sušvelnėjimą, yra drauge ir visų mūsų nuoširdus linkėjimas artimiesiems Tėvynėje, nors mes ir neturime jėgų tiek padėti, kad okupaciniai pančiai ir juos lydintieji sunkūs bei skausmingi dalykai visiškai ir ko greičiausiai pranyktų. Tokie jausmai bei atitinkami konstatavimai nėra reikalingi jokio nuslėpimo, nes tik kvailiai ar nepataisomi fanatikai gali gailėtis tautai Tėvynėje to, kas jai padėtį vienu ar kitu būdu palengvintų.

Betgi būtinumas realistiškai svarstyti ir vertinti gyvenimą jo įvairialytėse formose ir „Europos Lietuviui" žinomi, nieko pasimokyti nenorinčio, sustingusio konservatyviškumo pavyzdžiai neprivalo tapti pretekstu ir neturi būti suprasti kaip noras pasukti rodyklę radikaliai priešingon pusėn. Daugiatūkstantiniai lietuviškų leidinių tiražai, nauji muzikos veikalai, gausios mokyklos ir atskiros naujos įmonės nėra dar joks pagrindas entuziazmui. Naujos įmonės statomos pagal Maskvos kolonialinio išnaudojimo interesus, remiantis pusvelčiui gaunama vietine žaliava ar darbo jėga. Gausios mokyklos politechnizacijos ženkle yra tik kvalifikuotų darbininkų ruošimo institucijos, be kurių XX-jame amžiuje ir kolonialinis viešpats negali apsieiti. Daugiatūkstantiniai leidinių tiražai — tik pats menkiausias ir formali tiškas žmonėms įgimto nacionalinio jausmo patenkinimas. (Vengrijoje revoliucija kilo ne todėl, kad vengrų kalba ar knyga būtų ujama, ko ir nebuvo, bet tik dėl beatodairinės vengrų eksploatacijos ir asmens laisvių suvaržymo Kremliaus monopolijos naudai).

Ypatingos reikšmės neteikimas dideliem knygų tiražams ar gausioms mokykloms Lietuvoje nėra pagrįstas tuo, kad tie dalykai būtų beverčiai patys per save. Priešingai, jie turi savo objektyvią, pripažintiną vertę, kurią teisingai iškėlė ir „E.L." vedamasis. Tačiau jų reliatyvinė vertė yra nedidelė, nes mes šiandien stovime ne spaudos draudimo epochoje, bet laikotarpyje, kuriame tautų apsisprendimo teisė yra užgniaužta, liberalinės asmens laisvės sutryptos ir žmogaus darbas tarnauja ne dirbančiųjų naudai, bet XX-jame amžiuje ir dar, be to, Europoje įsteigtos kolonialinės imperijos patvaldžių labui.

Štai, mano nuomone, tai reikia visad galvoje turėti, kad būtų įmanoma laisvai, be baimės būti apšauktiems atskalūnais, svarstyti ir vertinti visus gyvenimo pasireiškimus pavergtoje Lietuvoje. Visi dalykai, kurie vystosi niekad vietoje nestovinčio gyvenimo pasėkoje ir Lietuvoje turi savyje teigiamumo krislų, šiandien yra **faktiškai tik trupiniai nuo kolonialinių ponų stalo.** Mes galime linkėti ir turime linkėti, kad tokių trupinių kristų galimai daugiau, ir mes galime laisvai ir ramiai paimti į rankas Lietuvoje išleistas lietuvių literatūros knygas ar žodynus, jei tik jų gauname. Tai nebus nei taikstymasis su padėtimi Lietuvoje nei jos bagatelizavimas, kol mes visi žinome ir laikomės nusistatymo, kad tik visiškas okupacijos pašalinimas ir laisvės tautai ir žmogui grįžimas Lietuvoje tegali sukurti padėtį, kuri lietuvį iš esmės ir pilnai patenkintų. Šio minimalinio reikalavimo rėmuose visi kiti reiškiniai gali ir turėtų būti svarstomi laisvai ir be baimės. Tik, jei jau skaitome, kad „E.L." žinomi konservatyvaus aklumo reiškiniai yra neigiamas dalykas, tai lygiai taip pat turėtumėm būti nusistatę prieš tokius neofitiškumo įkarščius, kaip tai pademonstravo E. Turauskas „Drauge", rašydamas meilės laiškus lietuviams komunistams ir tikėdamasis tuo būdu išlyginti buvusį atsilikimą ir dabar, neduok, Dieve, tik nepasivėluoti į tariamai sekantį traukinį.

K. Drunga

Redakcijos pastaba.

Spausdindami K. Drungos pasisakymą dėl „Eur. Lietuvio" vedamojo, turime pažymėti, kad straipsnio autorius, keldamas klausimą dėl „Mes visi..." teigimų, pats yra patvirtinęs tai, sakydamas, kad jam gana plačiai tenka susirašinėti ir susitikti su lietuviais ir iš tokių pasikalbėjimų ir susirašinėjimų pasidaryti išvadas, jog niekas nelaiko blogu padidėjusio mokyklų skaičiaus, nepropagandinės lietuviškosios literatūros leidimo ir t.t. K. Drunga tuo patvirtina, kad tokios pažiūros esama uždaruose pasikalbėjimuose ar privačiuose laiškuose, o mums rūpėjo viešuma, atviras pasidalijimas nuomonėmis su skaitytojais.

O viešumoje mes su mažutėlėmis nežymiomis išimtimis verčiamės paprastai vien tik Lietuvos gyvenimo kritika, nutylėdami tai, kas ten lietuvių padaroma gera lietuvių kultūrai ar iš viso Lietuvai, ir tąja tyla skriausdami pačius gerų užsimojimų ir darbų žmones.

Net ir K. Drungai artimo SANTARVĖS žurnalo balsas, rodos, be tezės, kad lietuvių tauta yra gyva savo Tėvynėje, pati gyvena savo laisvės ryžtu ir pati spręs savo likimą, ryškiau neišsiskyrė, vis vertindama vien neigiamybes, o nutylėdama darbščiųjų žmonių tenykštį įnašą.

MIRĖ PROF. MATTHEWS

Mirė Londono Universiteto slavistikos ir Rytų Europos kalbų ir literatūrų profesorius W.K. Matthews.

Iki bolševikų atėjimo profesoriavęs Estijoje ir Latvijoje ir mokėjęs tų tautų kalbas, ypač nemaža yra pasidarbavęs, versdamas tų tautų poeziją ir prozą į anglų kalką ir pasirūpindamas vertimams leidėjų.

Jis mokėjo ir lietuvių kalbą. Pastaruoju metu gausėjo jo verčiamųjų lietuvių poetų eilėraščių skaičius, ir pats profesorius užsimindavo, kad netrukus jau galėsiąs sudaryti lietuvių poezijos antologiją anglų kalba.

VYSK. V. BRIZGYS — AMERIKOS PILIETIS

Denveryje, Colorado valstijoje, Ameriko je išeinąs katalikų laikraštis „The Register" 1958 m. balandžio 13 d. laidoje paskelbė, kad vysk. V. Brizgys priėmė Amerikos pilietybę.

SEKMADIENIO RIMČIAI

Krikštas

Bažnyčia iškilmingai moko: Krikštas yra sakramentas, kuris, apiplovus kūną vandeniu ir ištarus atitinkamus žodžius, žmogui suteikia dvasinio atgimimo malonę. Tai yra pats svarbiausias ir būtiniausias sakramentas. Kristus pakartotinai iškilmingu būdu pasakė: „Iš tikrųjų, iš tikrųjų... kas neatgims iš vandens ir Šventosios Dvasios, tas negalės įeiti į Dievo karalystę" (Jo.3,3). Žengdamas į dangų Kristus, kaip aukščiausias įstatymų davėjas, apaštalams įsakė: „Man duota visa valdžia danguje ir žemėje. Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios ir mokydami juos laikyti visa, ką tik esu jums įsakęs" (Mt.28, 19). Kristus savo kryžiaus mirtimi grąžino mums pirmųjų tėvų prarastąją malonę ir per krikštą vėl mus padaro Dievo vaikais. Krikštas panaikina gimtąją nuodėmę, bet dar lieka palinkimas į pikta, kad mes jį su Kristaus malonės pagalba nugalėtume ir užsitarnautume dangaus karalystę. Be šitos kovos nėra tikros ir pastovios dorovės.

Krikštas žmogaus sieloje padaro amžiną ir niekuomet neišdildomą žymę — sakramentinį charakterį. Tai yra Bažnyčios nario, dvasinio Kristaus Kūno ženklas. Jis niekada nebeprarandamas. Krikštas atidaro duris į Bažnyčios malonių lobyną, įgalina priimti kitus sakramentus, įpareigoja laikytis Kristaus ir Bažnyčios įsakymų, krikščionybės mokslo ir dorovės, naudotis Bažnyčios teikiamomis gėrybėmis. Žmogus įsipareigoja visam tam, nors jį priima kūdikystėje, kada dar negali galvoti ir veikti. Jo vardu čia veikia krikšto tėvai. Krikštui galima vartoti bet koks vanduo, tik jis privalo būti tikras, natūralus. Esminiai krikšto formos žodžiai: „Aš tave krikštiju vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios". Neleistina šiuos žodžius pakeisti, ką nors išleidžiant ar pridedant. Jų pradžioje pasakomas krikštijamojo vardas. Iškilmingame krikšte jie tariami lotynų kalba, o privačiame krikšte juos galima vartoti bet kuria kalba.

Iškilmingą krikštą teikti su visomis nustatytomis apeigomis yra klebono teisė ir pareiga. Klebonui sutinkant, krikštą gali teikti jo įgaliotas kunigas, o kartais ir diakonas. Skubiais atvejais, mirties pavojuje, krikštą privačiai gali teikti kiekvienas žmogus, vyras ar moteris, net ir kitatautis, jei tik jis yra pasiryžęs daryti tai, ką daro Bažnyčia: užpilant ant galvos vandens ir ištariant krikšto formos žodžius. Praėjus mirties pavojui, taip pakrikštytasis atnešamas į bažnyčią, ir jam suteikiama iškilmingo krikšto likusios apeigos. Reikia stengtis, kad gimęs kūdikis būtų kaip galima greičiau pakrikštytas. Tai įsako Bažnytinė Teisė. Kūdikis yra visada didesniame mirties pavojuje negu suaugęs, todėl negalima laikyti pavojuje jo amžino likimo. Taip daro, kurie kūdikio krikštą atidėlioja. Apie krikšto apeigas sek. kartą.

P. Dauknys, MIC

Pamaldos

DERBY - birželio 22 d. 11 val., Seselių koplyčioje, Bridge Gate.

JURGIS JANKUS

Susitikimas

Tada nebuvo gėda pėsčiam nueiti kelis šimtus kilometrų, būti nesipraususiam, nieko neturėti ir daug naktų išmiegoti pakelėj pasitaikančiose daržinėse ar nuo senumo pajuodavusiuose šiaudų kūgiuose. Buvo labai smagu, kad esi gyvas ir laisvas ir gali eiti, kol surasi širdžiai artimą žmogų. Ir tokių vyrų, visko netekusių ir nežinančių kur eiti, buvo pilni keliai. Jie visi buvo laimingi, susitikę kalbėjosi, lyg geri pažįstami, ir dalijosi viltimi greitai kur nors užtikti tikrųjų pažįstamų ir artimųjų pėdsakus. Ir aš štai stoviu prieš juos, pažįstamus ir gal artimuosius, — ir mane nupurto šiurpas. Mano bendrakeleivis sėdi ant akmens ir taip pat žiūri į slėnį. Jis klaipėdietis, visą laiką tarnavęs vokiečių kariuomenėj, laiku numetęs uniformą ir išvengęs karo belaisvio duonos. Bet ir jis pavargęs. Gal net labiau už mane, nes tuoj atsisėdo ir pasirėmė alkūnėmis ant kelių. Noriu paklausti, ar jo nenupurtė šiurpas, pažiūrėjus į tą pilką kaimelį, bet vėl susilaikiau. Į širdį iš kažin kur atėjo neatvirumas. Vėl galvoju, kad tas atsitiko iš nuovargio, ir valandėlę stoviu ir klausau savo kalbos žodžių, kurie, kaip smagūs paukščiai, pakyla iš apačios, atlekia ligi plento ir nutupia į mano ausis. Ne, jie lyg maži vaikai, bėgą pasitikti pareinančio, seniai namie nebuvusio tėvo. Ne visus juos ir suprantu, bet jie vis tiek tokie pilni šilumos ir traukte traukia savin.

— Einam, — pasakau draugui.

— Kažin, ar čia man bus vietos? — atsako ir pakelia akis į mane.

Aš žinau, ką jis galvoja, bet man rodosi, kad jie ten apačioj visi taip galvoja, kaip aš.

— Gali būti tikras, čia jausies geriau, kaip kokioj apgriuvusioj daržinėj. O gal ir savųjų ar pažįstamų rasi.

— Bet tu galvoji čia pasilikti? — staiga paklausia.

— Tur būt. Apskritai dabar nieko negalvoju. Aš tik noriu pabūti tarp savų, o paskum pamatysim. Einam!

Mane apėmė nekantrumas, panašus į prasidedančios ligos drebulį.

— Osvaldai! — raginau.

Kai susitikome, jis man pasisakė ir pavardę, bet ją užmiršau ir tevadinau vardu. Tada dviem kely susitikusiems vyrams to visiškai pakako. Dabar jis atsikėlė nuo akmens, pasirąžė, ir mudu nusileidome į pakalnę.

Aikštelėje, šalia didelės palapinės, vaikai mėto sviedinį. Jie šūkauja ir juokiasi, bet mūsų nemato. Jie visiškai pasinėrę savo žaidime, nors taip norėčiau kiekvieną pašnekinti ir apkabinti. Širdį pripildo toks keistas, sentimentalus saldumas, ir aš noriu jiems šūktelėti, bet vėl susilaikau. Su sykiu pasidarau toks nedrąsus, kaip širdy pirmą kartą meilės virpulį pajutęs.

Priešais ateina dvi mergaitės. Jos taip pat garsiai kalbasi ir smagiai juokiasi. Viena lygiai tokia pat, kaip mano jauniausioji sesutė. Ir plaukai šviesūs ir taip pat tamsiai mėlynu kaspinu perrišti: jis kaip didžiulė peteliškė, ant jos galvutės pasistojusi. Atrodo — žvalgosi.

— Sveikos, — pasakau.

Daugiau dar noriu pasakyti, bet žodžiai užspringsta gerklėje ir ašaros stovi akyse.

Mergaitės kilsteri galvutes, pažiūri į mus ir nueina. Jos praeidamos net pasitraukia į šalį ir dar kartą akutėmis dėbteli. Jų žvilgsny nematyti nei pasiilgimo, nei draugingumo. Mes joms visiškai svetimi.

— Jos mūsų bijo, — pasako Osvaldas.

Jaučiu, kad jis teisus, bet ką jis dėl to galvoja, nežinau ir klausti nenoriu. Tylėdamas einu tolyn, tyli ir jis. Mes dabar sutinkame daugiau žmonių: ir vaikų, ir vyrų, ir moterų, bet jie nueina pro šalį, lyg mudu būtumėm iš nematomos medžiagos padaryti. Aš einu ir tyliu ir tik jaučiu šalia savęs Osvaldo žingsnius, o taip neseniai mokėdavau prakalbinti tokį klajūną sutiktą kelyje, ar šiaudų kūgyje, ar gyvulynėje, bet šiems, iš pažiūros laisviems, čia, vidury galo neturinčių šilojynų, užsimetusiems žmonėms žodžio rasti negalėjau: jie buvo ir švarūs, ir nedulkini, ir nuostabiai mokėjo nematyti.

Sustojom gale drobinės palapinės. Osvaldas lazdele krapštinėjo anglio degėsiais grįstą taką, o aš galvojau, ką prašnekinti ir kaip paprašyti nakvynės, kurios seniai bebuvau prašęs: į trobą jau niekas mūsų nebeįsileisdavo, bet pernakvoti kūgyje ar daržinėj klausti nereikėjo. O čia nebuvo matyt nei kūgio, nei daržinės. Čia gal buvo galima atsigulti kur į rausvą šilojyną ir nusnūsti. Bet ir tai tiktai gal...

Staiga anapus aikštės pamačiau iš vieno barako išeinantį aukštą, daug aukštesnį už visus kitus, ir labai ploną vyrą, ir mano širdis šoktelėjo. Dviejų tokių pasaulyje juk negalėjo būti. Tikrai ne! Jis išėjo, pasižvalgė, pabraukė ranka per aukštą praplikusią kaktą ir greitai ėmė eiti mūsų link. Aš kumštelėjau Osvaldui į pašonę.

— Geriausias mano bičiulis, — pasakiau ir pajutau, kad šypsausi, beveik juokiuosi. O, seniai bebuvau taip iš širdies šypsojęsis.

Jis aiškiai ateina čia. Apsivilkęs rusvais marškiniais. Puiki spalva: nereikia kasdien plauti ir niekada neatrodai perdaug apsileidęs. Bet kelnės jo buvo plačios ir kažin ar kada nors lygintos ir plakėsi apie nuostabiai ilgas ir plonas kojas, kaip palaidos burės. Bet, Dieve, kaip daiktai iš tolo kitaip atrodo. Jis [illegible] ir aš galiu aiškiai matyti veidą. Jis visiškai nesišypso... Jis nesidžiaugia sutikęs milijoną metų nematytą bičiulį. Jis net susiraukęs, vis braukia ranka aukštyn per praplikusią kaktą ir žiūri visiškai pro šalį. Ir jis gi nuostabiai moka nematyti, kaip ir visi kiti čia toje rausvumu žydinčioje plynėje.

— Juozai! — sušukau, kai jis jau buvo bepraeinąs pro šalį.

(Bus daugiau)

SV. JONO NAKTIES PASAKA

(1941 m. birželio partizanams prisiminti)

Noriu pasaką aš jums pasekti,
Daugel kartų, nors seniai girdėtą
Apie keistą Švento Jono naktį
Ir paparčio stebuklingą žiedą.

Žmonės amžių amžiais laisvėn veržias,
Apie laisvę pasakų tiek moka sekti,
Tąsyk ir be vėjo lūžo beržas
Stebuklingą Švento Jono naktį.

Kvepia medumi saldžiai atolai,
Vakaruos patrankos klaikiai gieda,
Ir išėjo trys žaliūkai broliai
Iš namų ieškot paparčio žiedo.

Drebančia ranka sena jų močia
Laimino, paskui rankas užlaužė —
Jie granatoms žengė pasipuošę,
Rankoj šautuvus tvirtai sugniaužę.

Kai saulutė vieną ankstų rytą
Dar už miško slėpė pusę rato,
Pats vyriausias vidur lauko krito,
Nei paparčio žiedo nesuradęs.

Ir antrasis žemę apkabino,
Kai saulutė užu šilo leidos.
Širdį pervėrė įkaitęs švinas —
Žvilga ašara skaidri ant veido.

Tris dienas granatos žemę rausia,
Tris naktis patrankos klaikiai gieda,
Tik ketvirtą grįžta pats jauniausias
Ir parsineša paparčio žiedą.

Tas žiedelis, rodos, toks mažytis —
Stebuklingais spinduliais jis žėri,
Ir nušvito tada mūsų gryčios,
Ir mums akys tada atsivėrė.

Tas žiedelis buvo mūsų Laisvė,
Tas žiedelis Laimė mūsų buvo,
Drąsūs vyrai jį krauju palaistė,
Kad geriau ten būt gyvent lietuviui.

Autorius nežinomas; iš atminties parašė R. Skirius-Morgan.

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

BIRŽELINĖS LONDONE

Birželio 14 d. pabaltiečiai gausiai susirinko į Estų salę (18, Chepstow Villas) pa minėti tragiškųjų įvykių deportacijų.

Minėjimo organizatoriai — Baltic Council.

Minėjimą atidarė estų ministeris Torma, trumpai paminėdamas baisiuosius įvykius prieš 17 metų. Po to kiekvienos tautybės atstovai prabilo į tautiečius sava kalba. Lietuviams kalbėjo DBLS pirmininkas M. Bajorinas.

Svarbiausia šio minėjimo dalis — tai M. Bajorino kalba angliškai visiems pabaltiečiams. Savo kalboje M. Bajorinas priminė žiauriuosius birželio įvykius ir kaip lais vasis Vakarų pasaulis to visai nepastebėjo ar nenorėjo pastebėti. Apgailestavo, kad Vakarų žmonės daugiau reagavo dėl „Sput nike" išskraidinto šunelio likimo, negu dėl tūkstančių baisioms kančioms pasmerktų pabaltiečių. Mūsų žaizdos neužgis, ligi Vakarų pasaulis neužgydys jų, tai yra ligi neatitaisys padarytųjų klaidų ir skriaudos.

Birželio tragiškieji įvykiai paliko vieną gerą žymę — tai yra sujungė mus dar stipriau bendrai kovai, bendram tikslui —laisvei. Tikime, kad ta sąjunga niekuomet ne iširs, nes buvome kartu maudyti kraujuje, kentėjome ir tebekenčiame tas pačias kan čias ir skriaudas. Tikime, kad netolimoje ateityje susitiksime laisvi ant Baltijos krantų.

Po M. Bajorino kalbos mišrus latvių cho ras, vadovaujamas žinomo latvių dirigento p. Jerums, padainavo dvi tai dienai parinktas dainas. Reikia stebėtis, kad ir sunkiose sąlygose, latvių choras be pertraukos dirba jau 10 metų. Pagal dirigento pasisakymą, choro egzistavimas pareikalauja pa sišventimo, daug energijos, laiko ir lėšų, bet ir ateityje nemano kapituliuoti prieš sunkumus. Tenka tik sveikinti ir stebėtis jų ištverme ir atsidavimu dainai. DBLS ir Baltic Council pirmininkas M. Bajorinas nuoširdžiai padėkojo latvių choro vedėjui p. Jerums ir chorui už gražiai išpildytas dainas, leidžiant minėjimo dalyviams pasidžiaugti ir pasigėrėti dainos menu.

A. Pranskūnas

IŠKYLA Į SODYBĄ

Londono Lietuvių Klubas, 1 Ladbroke Gdns, W.11, pagerbdamas Jonus, Vacius, Petrus ir Povilus, rengia iškylą į Sodybą birželio 29d.

Autobusai išvažiuos nuo Lietuvių Bažnyčios ir Lietuvių Namų. Pamaldos Sodyboje 11 val.

Pasinaudokit proga linksmai ir gražiai atšvęsti minimas vardines Sodyboje.Užsirašyti iškylai Lietuvių Namų raštinėje, telefonas: PAR 2470

PETRUI BULAIČIUI PAGERBTI VAKARIENĖ

Bažnyčios komitetas rengia savo parapi jos buvusiam ilgamečiui pirmininkui pagerbti vakarienę birželio 28 d. Visi londoniečiai prašomi dalyvauti. Galima užsirašy ti pas komiteto narius ir klebonijoje. Mokestis 15 šil. asmeniui.

KNYGŲ DOVANA LIETUVIŲ SODYBAI

Ponia Mašalaitienė, kuri šiuo metu vasaroja Lietuvių Sodyboje, jos bibliotekai padovanojo 10 lietuviškų knygų. Tai antroji knygų auka L. Sodybai šiais metais.

SAVAITGALINĖS LITUANISTINĖS MOKYKLOS REIKALU

Kaip bažnyčioje ir laikraštyje jau buvo skelbta, tikimasi,jog visi tėvai, turintieji mokyklinio amžiaus vaikučių, juos užregistravo mokytis. Jei kas dar nesuskubo to padaryti, tad prašoma juo greičiau tatai atlikti. Taip pat prašoma tėvus tuos vaikučius, ypač naujokus, su mokymosi reikalo mintimis pripratinti ir kitaip juos aprūpinti, kad laikui atėjus, jie suprastų ir žinotų savo mokymosi prievoles ir visi galėtų drauge mokymąsi pradėti, o vėliau reguliariai mokyklą lankyti. Paskesnė mokymosi pradžia ir nereguliarus vėlesnis mokyklos lankymas dažnai esti priežastimi vaiko atsilikime moksle.

Pasibaigus autobusų aptarnautojų streikui, pagal mokyklos komiteto nutarimą, mėginsime šaukti tėvų susirinkimą, apsvarstyti bei nutarti mokyklos veikimo pra džią ir jos palaikymo priemones. Mokyklos reikmenimis, tikiuosi, veiklus mokyklos komitetas rūpinasi jau dabar.

Iš mano pusės būtų siūlymas būsimąją mokyklą padaryti šeštadienine ir sekmadienine, bet ne savaitgaline, t.y. veikiančia ir šeštadieniais ir sekmadieniais, nes, kaip teko nugirsti ir kitur praktika parodė, kad vienos dienos, tikriau sakant, tik keleto valandų, per savaitę pasimokyti yra per maža.

Visai natūralu, jei vaikai, per valandą kitą ką nors sužinoję ar išmokę, paskui per savaitę užmiršta. Tai nedaug naudos duoda tiems, kurie nenoriai mokosi ar ma žiau yra gabūs. Pabuvę gi ir pasipraktikavę mokykloj dvi dienas per savaitę, jie, be abejojimo, geriau dėstomą dalyką supras ir ilgiau atmins.

Mūsų tautos labui aš pasiryžęs esu to kius dvigubus lietuviams patarnavimus pa daryti.

K. Jonelynas

L. SODYBOJE PAMIRŠTA

Per Sekmines L. Sodyboje palikta: vyriš kas gabardino paltas, moteriškas languotas švarkutis ir moteriškas languotas lietpaltis (plastic).

Taip pat rasta kaklo grandinėlė su širdies formos stikliniu medalijonu.

Pamiršusieji gali kiekvienu metu savo daiktus atsiimti L. Sodyboje.

LONDONO LIET. BAŽNYČIOS DERBY LENKTYNIŲ LOTERIJA

Visi laimėtojai prašomi tuojau siųsti laiminguosius bilietus, kad būtų galima išmokėti premijas. Bilietus siųsti: **164, Quinn Sq., London E.2.**, o ne Aminn, kaip praeita me E.L. buvo paskelbta.

Pirmąsias premijas laimėjo: HARD RIDDEN arklys, kuris yra atitekęs 2008 bilie to savininkui V. Wedzuckas; PADDY'S POINT — J. Ilnycki ir NAGAMI — 485, V. Bumbliauskas, o visi likusieji arklio bėgiko premiją 5 šil. vertės.

MIRĖ J. ŽALIUKAS

Birželio 11 d. London Co'ney Hostelyje mirė lietuvis Juozas Žaliukas, „Europos Lietuvio" nuolatinis prenumeratorius ir Nidos Knygų Klubo narys. Palaidotas birželio 14 d. Great Northern London Cemetary.

WOLVERHAMPTONAS

Linksmavakaris

DBLS Wolverhamptono skyriaus Valdyba birželio 28 d. George Hotelyje ruošia

Linksmą šokių vakarą,

į kurį maloniai kviečiami atsilankyti visi prieteliai iš toli ir arti. Gros puikus džiazas. Veiks bufetas ir loterija.

Durys atdaros nuo 19 val.

Skyriaus Valdyba

NOTTINGHAMAS

Deportacijų minėjimas

Nottinghame gyveną lietuviai, latviai ir estai birželio 15 d. Trade Hall minėjo deportacijų metines. Oficialioje minėjimo dalyje tarė žodį kiekvienos tautybės atstovai, taip pat sugiedoti himnai. Paskaitą anglų kalba skaitė latvis P. Aigars iš Londono. Meninę da'į atliko: estų 2 solistai, pa dainuodami po keletą dainų, ir latvis paskaitė eilėraštį. Į minėjimą atsilankė per 100.

Deportacijų minėjimus rengia Nottinghame gražiai veikiąs Baltų Komitetas. Kiekvienais metais iš eilės, kiekviena tautinė grupė praveda minėjimą. Šiemet minėjimą pravedė latviai. **R.**

BRADFORDAS

Bradfordiečiai vėl juda

Orui gerėjant, daugiau judėjimo reiškiasi Bradfordo ir apylinkės lietuvių veikloje.

Birželio 15 d. įvyko Yorkshire Lietuvių Namuose DBLS Bradfordo skyriaus susirinkimas to skyriaus veiklai pagyvinti po ilgoko apsnūdimo.

Lietuviška šeštadienio mokykla puikiai veikia. Lank o ją nemažai mūsų jaunimo net ir iš tolimesnių apylinkių.

Lietuvių Socialinis ir Kultūrinis Klubas taip pat pagyvėjo: atsilanko daugiau lietuvių praleisti savaitgalio, pasišnekėti su pažįstamais, išgerti alučio ir pasišokti. Visuo menė patenkinta, kad Klubo Valdyba nors kartą ėmėsi priemonių suspenduoti ramybę ir tvarką drumsčiančius asmenis. Kiti laukia teismo už kriminalinius užpuolimus.

Visų svarbiausias ir maloniausias įvykis Bradforde bus liepos 12 d., 5 val. p.p., kada lietuviškos dainos mylėtojų ansamblis „Atžalynas", padedamas Lietuvių Soc. ir Kultūr. Klubo, suruoš dainų ir šokių didžiulę vidurvasario lietuvišką gegužinę Belle vue Army baracks, Manningham Lane.

Tikimasi sulaukti svečių ekskursantų net iš tolimesnių Anglijos kampų.

ŠIUNTĖJŲ DĖMESIUI!

Nuo š. m. birželio mėn. 7 d. Tazab Lietuvių Skyrius žymiai papigino visai eilei medžiagų ir kitos rūšies prekėms kainas. Taip pat jau kuris metas, kaip papigintos kainos standartiniams maisto siuntinėliam, kurių pasirinkimui yra net 28. Maisto stdr. siuntinėliai Lietuvą pasiekia per 3 savaites.

Nuo š. m. birželio 1 d. mes galime pasiųsti Lietuvon ypač prieinamomis kainomis kojines ir rankines siuvamas Singer firmos mašinas. Mašinų pristatymas iki vietos.

Tiems, kurie siunčia nuosavų prekių siuntinius, patariame pasinaudoti mūsų pa tarnavimu. Mokestis už nuosavų prekių siuntinius yra toks: muitas ir 3 šilingai už patarnavimą nuo 1 lbs svorio.

Jei esate susirūpinę siuntinių reikalu, pirmoje eilėje parašykite šiuo adresu:

TAZAB, LITHUANIAN DEP.,
1, Ladbroke Gardens, London, W.11.

Skubiam reikalui esant, skambinkite telefonu PAR 2139.

VOKIETIJA

Bendruomenės Tarybos sesija

Vokietijos Krašto Valdyba liepos 26-27 dienomis šaukia Bendruomenės Tarybos suvažiavimą, kuriame dabartinė savo kadenciją baigianti Valdyba padarys praneši mus ir bus išrinkti nauji vykdomieji organai.

Gimnazijos nauji mokslo metai

Vasario 16 Gimnazija balandžio mėn. pradėjo naujus mokslo metus. Mokslo metus pradedant, įstojo naujų mokinių, ir dabar jos bendrabutyje gyvena 130 mokinių (66 berniukai, 64 mergaitės).

Mokytojų Gimnazija turi 14. Chemijos ir kitų dalykų dėstyti iš Anglijos pakviesta p. Giedraitienė, kuri žada pradėti darbą tuoj po vasaros atostogų.

Krašto Valdybos pakviestas, Gimnaziją vizitavo ir su jos mokslo lygiu, mokymo metodais ir gyvenimo ir auklėjimo sąlygomis susipažino Dr. J. Grinius.

TIEMS, KURIE SIUNČIATE

Vokietijoje gyveną lietuviai karts nuo karto susiduria su reikalu pasiųsti savo artimiesiems dovanų siuntinius Lietuvon. Daugelis lietuvių jau yra pasinaudoję Tazab Bendrovės Lietuvių Skyriaus patarnavimais. Tiems, kurie dar tuo nepasinaudojo, geriausias patarimas — pasiteirauti pas tuos tautiečius, kurie yra siuntę per Tazab Lietuvių Skyrių. Patogumas yra toks, kad atsilyginti už siuntinius galima Vokietijoje; antra, per šią bendrovę pasiuntę visada gali būti tikri, kad pasiunčiama aukštos rūšies prekės ir viskas atliekama sąžiningai ir tvarkingai. Todėl visi, kurie tik yra priversti pasiųsti siuntinius, pirmoje eilėje prašomi parašyti šiuo adresu:

TAZAB, Lietuvių Skyrius, 1, Ladbroke Gardens, London W.11. England.

Nemokamai pasiunčiami kiekvienam lietuvių kalba iliustruoti katalogai ir pageidaujamų medžiagų pavyzdėliai.

MES PIRMA PASIUNČIAME UŽSAKYTUS SIUNTINIUS, O TIK VĖLIAU UŽ JUOS ATSILYGINAMA.

PAIEŠKOJIMAI

RAMANAUSKAS Antanas ir jo žmona GUDAITYTĖ Gustė ir GUDAITYTĖS Lyda ir Ona, gyvenę Kirk Deighton Hostel, Wetherby, nr. York, England, patys ar žinantieji apie juos, prašom rašyti: V. Kolyčius, 19, Rosemount Ave., Toronto 10, Ont., Canada.

VAITONIS Vincas, Antano ir Liudvikos sūnus, gim. Ežerėnų (dabar Zarasų) a., ten baigęs gimnaziją, stojęs į carinę karo mokyklą, rusų revoliucijos metu patekęs į Lenkiją, iki antrojo pasaulinio karo pradžios tarnavęs lenkų armijoje pulkininko laipsniu ir, turimais duomenimis, po šio karo su šeima patekęs Anglijon, prašomas atsiliepti: Mrs. A. Andrukaitis, 224 Sherman Ave. SO., Hamilton, Ont., Canada.

KATLIORIUS Eduardas (apie 50 m. amžiaus) prašomas atsiliepti: P. Burneikis, 3613 S. Union Ave., Chicago 9, Ill., USA.

MARČIULIONIŲ Jurgio ir Valės (buv. Gornaitės), kilusių iš Kauno, paieško Julė Sterbies-Gornaitė, (23) Stiekgras in Branden bei Delmenhorst, Germany.

ČERNIAUSKIENĖS Zofijos iš Kauno paieško: Renatė Tilmanis, (20) Salzgitter - Wattenstedt, Grenzweg 32, Germany.

MAČIULAIČIŲ Richardo ir Emilio iš Virbalio paieško: Emmy Kraemer, (24) Hamburg 6, Sternstr. 74, Germany.

PALILIONIO Vlado iš Gustonių, Nauja miesčio valsč., Panevėžio apskr., paieško: Marta Palilionis, (24) Kiel-Pries, Fritz-Reu terstr. 23, Wohnlager, Germany.

BERCIŲ Jono ir Endriaus iš Juoskaudžių, Palangos, paieško: Kiuipies Georg, (20) Celle, Im Werder 16, Germany.

RAČKAUSKŲ Edmundo, Katarinos, Aleksandro, Vytauto ir Aldonos, kilusių iš Dravelnos, Klaipėdos krašto, paieško: Frau Marie Račkauskas, (23) Geestenseth 4, über Bremerhaven, Germany.

SAULEVIČIAUS Silvestro iš Rumšių, Šilutės a., paieško: Gertrud Saulewitz, (24) Rendsburg, Wrangel Kaserne, Germany.

STUDENTŲ BALSAS

NR.2 1958

SKYRIŲ VEDA V. J. BYLAITIS IR K. DIKŠAITIS. MEDŽIAGĄ SIŲSTI ŠIUO ADRESU: STUDENTŲ BALSAS, BONN, POSTLAGERND, GERMANY.

JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

Šių metų balandžio 24 - 30 d.d. Niederbreisig'e, prie Rheino, įvyko baltų, rytprūsiečių ir Pabaltijo vokiečių jaunimo suvažiavimas, kurį surengė „Ostheim e. V." organizacija. Šio suvažiavimo pagrindinė tema buvo „Europietiška atsakomybė rytams". Ta proga buvo ypač stengiamasi suartinti įvairias tautines grupes ir tai gana gerai pavyko. Iš lietuvių tarp kitų dalyvavo ir penki studentai.

Nors EL neseniai ir buvo aprašytas minėtasis suvažiavimas, tačiau vis dėlto norime savo skaitytojus plačiau painformuo ti, pateikdami svarbesniųjų paskaitų santraukas. Dr. Gerutis savo paskaitoje pabrėžė, kad Pabaltijo valstybės yra ne Europos periferijoje, kaip kad daugelis mano, bet geografiniame Europos centre. Klaidinga yra taip pat nuomonė, kad Pabaltijo tautos esančios prokomunistiškai nusistačiusios. Du dešimtmečius jos sulaikė ir sudarė vadinamą „corda sanitaire". Čia komunizmui plėstis buvo bloga dirva. Tam turime pakankamai pavyzdžių. Ar neša Vakarai atsakomybę už dabartinį Pabaltijo likimą? -klausia referentas. Politikai mėgsta lengvabūdiškai pareikšti, kad jie imasi pasekmes už savo veiksmus. Čia gera prisiminti Churchill'io žodžius: „Kalbant kitose valstybėse reikia labai atsargiai išsireikšti." Jau 1937 metais per pasitarimus Londone ir Paryžiuje Maskva reikalavo patvirtinti Pabaltijį kaip jos in teresų sferą, bet Vakarai suprato savo atsakomybę ir prie to neprileido. Pabaltijo valstybės pateko bolševikų įtakon tik per nacionalsocialistų ir sovietų bendradarbiavimą. Dabartinė Vokietija nepripažįsta Pabaltijo įjungimo į Sovietų Sąjungą. Po praėjusio Pasaulinio Karo JAV perėmė rytų politikos vadovybę. Užsien. reik. min. John F. Dulles 40- ties metų Pabaltijo valstybių Nepriklausomybės Santykiai tarp tautų turi būti pagrįsti atgavimo proga pareiškė: „Amerika niekad nepripažins rytų Europos okupacijos. laisve, lygybe ir teisingumu." Maskvos politika buvo ir yra tikslingesnė negu Va karų. Diplomatinių bylų peržiūrėjimas vis iš naujo tai patvirtina. Vakarai nemo kėjo tinkamai išnaudoti savo karinių laimėjimų - jie perdaug įvertino bolševikiškojo partnerio pažadus.

Ar šiandien Vakarai žino, ko jie nori? Tik po Pragos perversmo buvo atkreiptas dėmesys į komunizmo pavojų. Laisvajam pasaulyje įsisteigė NATO. Laisvės troškimas pavergtose tautose yra gyvas. Ideologinis susirėmimas tarp Rytų ir Vakarų yra neišvengiamas. Laisvasis pasaulis lai mės ,jeigu jis daugiau - ypač akademinis jaunimas - domėsis esamomis svarbiomis mūsų laiko problemomis. „Dirbkime Europai, o Europa dirbs mums", baigė Dr. Gerutis savo paskaitą.

Manteufel taipgi skaitė paskaitą ta pačia tema. Jis pabrėžė, kad šiandieniniai užsienio politikos reiškiniai vyksta dinamiškai, padėtis keičiasi greičiau, negu anksčiau būdavo. Vakarų - rytų santykiams dirva yra bloga, ypač turint prieš akis ideologinius blokų priešingumus. Kai Vokietija atgavo savo suverenitetą, jinai pradėjo irgi vesti politiką su rytais. Paskutiniu metu buvo įkurtas atskiras užsienių reik. ministerijoje rytų skyrius. Tuo būdu Vokietija turi įrankį aktyviai politi kai su rytais. Būsimiesiems pasitarimams ypač taikos sutartims, dokumentų rinkiniai apie tarpvalstybinius santykius iki karo pradžios būtų naudingi kaip archyviniai šaltiniai. Pirmasis europietiškosios politikos laimėjimas yra patenkinamas Saaro problemos išsprendimas. Panašiu būdu turėtų būti išsprestos ir rytų Europos problemos. Pasauliui turi būti išaiškin ta, kad Europa nesibaigia prie Elbės.

Paminėtina kunigo von Huhn, grįžusio neseniai iš Sovietų Sąjungos, paskaita. Dievo ir šventųjų paveikslai buvo pakeisti Markso, Lenino ir kitų revoliucijos tėvų paveikslais. Jų paveikslai nešami gatvėmis revoliucinių švenčių metu. Kiek viena aukštesnė religija ilgainiui sukūrė savo „Didžiąją Knygą" (pvz., Testamentą, Koraną). Lygiagrečiai su krikščionybe turi ir bolševikai vadinamąjį „Senąjį Testamentą", pažadų knygą - Markso raštai ir „Naująjį Testamentą", išpildymo knygą - Lenino raštai. Rašto aiškinimo teisę turi tik partijos teoretikai. Taip žiūrint, bolševizmą galima prilyginti kunigų religijai (Priester religion). Čia krikš čionybė atsispindi žiauriai iškraipyta. Krikščionybė turi apsvarstyti savo tikėjimo tikrąsias vertybes ir tuo būdu rasti atsakymą į klausimą, ką mes esame padarę, ką mes turime daryti ir ką mes darome?

EUROPIETIŠKOJO JAUNIMO KONGRESAS

Vokietijos jaunieji Europos federalistai suorganizavo didelį ir gerai pavykusį tarp tautinio pobūdžio kongresą Fuldoje balan džio 19 - 20 d.d. Vokietijos Lietuvių Studentų Sąjungai jame atstovavo K. Dikšaitis. Pagrindinė tema buvo: Europos vieny bė ir Rytų - Vakarų politika. Dalyviai bu vo suskirstyti į diskusijų grupes, kurių kiekviena turėjo sau atskirą Europos prob lemų temą.Diskusijos buvo įdomios ir gyvos;iškilo daug aktualiųjų klausimų, susijusių su Europos išlaisvinimu ir suvienijimu. Referatus skaitė eilė žymių viešojo gyvenimo asmenybių, k.a.: A. Mozer (Am sterdam), olandų darbininkų partijos sekretorius, Dr. Eichner, Vokietijos pramonės sąjungų atstovas. Kongreso plenume buvo sutikęs kalbėti Vokietijos užs. reik. min. von Brentano, bet nespėjo grįžti iš Londono; jo vietoje kalbėjo min. Wuerme ling. Kongresas buvo užbaigtas didžiule eisena į Kalvarijos kalną.

STUDIJAS BAIGUSIEJI

Neseniai kolegė A. Kavaliauskaitė sėkmingai baigė medicinos fakultetą Bonnos universitete. Linkime jai daug sėkmės ir greitai įsikurti pasirinktoje profesijoje.

Norime palinkėti sėkmės ir tiems studentams, kurie neužilgo turės laikyti egzaminus.

IEŠKO GIMINIŲ IR PAŽĮSTAMŲ

Aš esu savanoris kūrėjas, laisvės kovų invalidas. Šešis kartus sužeistas, iš jų du kartus labai sunkiai. Nustojau kūno dalių, 105 proc. nedarbingas. Nepriklausomybės laikais kaip karo invalidas tarnavau Kaune Karo Muziejuje prie vėliavos pakėlimo ir nuleidimo iškilmių. Mano skyrius buvo Dariaus ir Girėno ir Archeologijos. Esu turėjęs tris labai sunkias operacijas. 1940 m., okupavus bolševikams Lietuvą, buvau jų auka: mane, kaip savanorį kūrėją, bolševikai areštavo ir pasodino į Marijampolės kalėjimą, ten išsėdėjau 10 mėnesių, kol kilo vokiečių-bolševikų karas. Mano namus sudegino, gimines išžudė ir išsklaidė, sūnelį sušaudė, kitus ištrėmė į Sibirą mirčiai. Dabar mano giminės yra išsklaidyti po visą žemės rutulį, pradedant šaltuoju Sibiru ir baigiant tolima Australija. Kitų ir pats nežinau, kuriame kontinente jie yra, jeigu dar kur yra gyvi.

Todėl kreipiuosi prie gerbiamo lietuvių Komiteto Valdybos ir nuolankiai prašau šią mano pranešimą įdėti į lietuvių leidžiamą kokį laikraštį Vokietijoje. Gal kas atsiras, kurie man praneš daugiau žinių apie mano dingusius gimines ir daugiau pažįstamų.

Su aukšta pagarba prašytojas pasirašau: Petras Pliskevičius.

Mano adresas: P. Pliskevičius, 350 Aberdsen Ave. W. Hamilton. Ontario. Canada.

RETA PROGA NKK NARIAMS

Nidos Knygų Klubas yra gavęs nedidelį kiekį gerų knygų, kurias labai papigintom kainom gali įsigyti jo nariai. Tai P. Andriušio „Tipelis" — 8 šil. (jo kaina 3 dol.), P. Andriušio premijuota knyga „Anoj pusėj ežero" — 5 šil. (kaina 1.50 dol.), V. Andriukaičio romanas „Audra Žemaičiuose" — 5 šil. (kaina 2.20 dol.), L. Dovydėno — „Per Klausučių ulytėlę" — 5 šil. (kaina 2.20 dol.), J. Jankaus romanas „Paklydę paukščiai" I ir II t. — 10 šil. (kaina 4.80 dol.). Nariai, kurie nori įsigyti tų knygų, prašome paskubėti, nes jų tėra labai ribotas kiekis.

SUVARŽOMAS AUTOMOBILIŲ PARDAVIMAS

Nuo gegužės mėnesio pabaigos Lietuvoje automobilius teisėtai bus galima pirkti tik specialioje parduotuvėje Vilniuje, ir pirkti galės tik tie, kurie turės specialų leidimą, išduotą vietos vykdomojo komiteto drauge su profsąjungų komitetu. Tie komitetai tačiau galės išduoti tik ribotą leidimų kiekį, pagal nustatytą kontingentą. Negalės naujo automobilio pirkti tas, kuris jau yra pir kęs „Moskvičių" pastarųjų penkerių metų laikotarpyje, arba „Pobiedą" ar „Volgą" pastarųjų aštuonerių metų laikotarpyje.

Parduoti turimą automobilį irgi bus galima tik per tą pačią parduotuvę Vilniuje, komiso pagrindais. Parduos tik tiems, kurie turės iš vykdomųjų komitetų leidimus. Kitaip įsigyti automobiliai negalės gauti registracijos numerio. (LNA)

Skaitytojų laiškai

DROBULĖ PERDAUG BALTA

Perskaitęs paskutinįjį (Nr.23) Nidos K. Klubo leidinį, nejučiomis susimąstai. Ką kadaise premijuotų knygų autorius Antanas Škėma norėjo joje pavaizduoti? Kokiu nauju kūrybos laimėjimu jis panūdo praturtinti pasaulyje išblaškytųjų lietuvių dva sinį lobyną?

Knygos pagrindinis veikėjas, pusiau išprotėjęs ištvirkėlis Garšva vilioja svetimą žmoną ir su ja elgiasi, kaip su gatvės mer gina. Į Garšvos lūpas autorius sudeda tokius „perlus", dėl kurių net popierius raudonuoja. Daugelis knygos sakinių be jokio ryšio, prigrūsti neturinčių prasmės žodžių, iš kurių susidaro tokia neskoninga mišrainė, kad paragavus darosi koktu. Nekalbant apie dorinį aspektą, vien tik estetiniu atžvilgiu šitoji knyga atrodo tikrai biaurus ančiukas dailiojoje tremties lietuvių literatūroje.

Gal kai kas pasakys, kad tai yra naujas žanras lietuvių literatūroje. Reiktų tuo naujumu paabejoti, nes jis, nors ir nerašytas, kadaise bujojo piemenų ir gatvės vaikėzų pašnekėsiuose. Nėra abejonės, kad A. Škėma yra gabus rašytojas, ir tada, kai jis pasimeta su savo „naujuoju žanru", iš po jo plunksnos ima lietis visai dailūs „deimančiukai". Tik, deja, jie vėl greitai įsimaišo ir pradingsta toje nelemtoje žodžių ir sakinių mišrainėje. Ir todėl jo knyga išėjo tikrai perdaug balta drobulė, tik vienur kitur dailesniu ataudu tepagražinta.

Nesiimu šioje vietoje duoti išsamaus kny gos nagrinėjimo, paremto ištraukomis ir citatomis. Tatai, manau, padarys mūsų literatūros kritikai specialistai. Šioje vietoje tenoriu išreikšti tiktai tą įspūdį, kurį ji padarė eiliniam lietuviškų knygų gerbėjui ir skaitytojui.

Esu įsitikinęs, kad tie, kurie perka ir tau soja lietuviškas knygas, nori jas ne tik patys perskaityti, bet ir savo palikuonims perleisti. Juk tai gali būti vienintelis tikras palikimas, liudijąs svetimoj jūroj skęstančiai jaunajai kartai apie Lietuvą, jos žmones ir tų žmonių kūrybinį pajėgumą. Ar daugelis iš mūsų panorės „Baltą drobulę", kaip kultūrinį „kraitį", perduoti savo vaikams — nesiimu spręsti.

J. Lūža

Žemės praeitis ir ateitis

Apie Atlantidą aiškesnių duomenų duoda vokietis Otto H. Muck. Mes ir iš kitur žinome, kad prieš tūkstančius metų Europos žemynas buvo apledėjęs. Orui šiltėjant, ledai pradėjo tirpti, susidarė begalės vandens, kuris išgraužė upes, sustūmė kalvas, išrausė ežerus. Iš kur toji šilima atsirado? Žinome, kad Europą šildo Golfo srovė. Išeitų, kad anuomet nebuvo tos Golfo srovės — jai pasiekti Europą kliudė Atlantidos žemynas. Ji turėjo atsimušti į tą žemyną ir tekėti kita kryptimi, nepasiekusi Europos.

Ėmus studijuoti vandenynų šiltas ir šaltas sroves, galima pramatyti, koks būtų klimato pasikeitimas, jei iškiltų ar nugrimstų kuris nors žemynas. Stebint žemės drebėjimus, matyti, kad jie visuomet vyksta tik tam žemės ruože, kuris tęsiasi nuo Islandijos per Atlanto vandenyną, Azorų salas, Italiją, Indiją, Japoniją, Filipinus. Tai rodo, kad to ruožo žemės pluta sužalota. Tie drebėjimai, žemės skauduliai — ugniakalniai ir yra tos neužgijusios žaizdos, palikusios po baisios katastrofos. Be to, žemėn nukrinta daug meteorų. Žemė skriedama kartais sutinka dulkių debesis erdvėje, kurie pakliūva į žemės traukos jėgą ir nukrenta kaip meteorai. Jų yra visokiausio dydžio — maži vadinami meteorais, didieji planetoidais. Meteorai bombarduoja mūsų žemę be perstojo, tačiau planetoidai labai retai.

Amerikoje, Karolinos valstybėje, yra didelė dalis sausumos, nuséta krateriais, o dar daugiau tokių kraterių jūroje (jūros dugne rasti du didžiuliai krateriai, po kelias mylias platumo). Kaip atsirado tokios staigios duobės? Tas visas Karolinos plotas fotografuota iš lėktuvų, nuotraukos jungta krūvon, ir prieita stebinančių rezultatų. Pasirodo lyg kokie žemės sužalojimai, tartum ištikta meteorinio lietaus. Mokslininkai fotografavo tas vietas, kur nukrenta meteorai, palygino ir priėjo išvados, kad tai būta meteorinio lietaus, o tos dvi duobės jūroje — tai žemėn nukritę planetoidai. Krisdami jie atsinešė su savim daugybę mažesnių gabalų, kurie ir nusėjo visą kraštą.

Katastrofos tezę paremia dar ir prieštvaninių gyvulių liekanos, pvz., mamutai, kurie užtinkami užkonservuoti Sibiro ir Alias kos leduose. Tiriant jų skilvius, norėta susekti, kokiais augalais jie mito. Tokių augalų užtinkame keli tūkstančiai kilometrų į pietus. Tų mamutų negalėjo taip toli nuplukdyti vanduo, nes būtų neišlikę jų kūnai. Tai galėjo įvykti ūmai, kai planetoidas smogė žemėn ir išmušė ją iš originaliųjų polių. Mamutams nebuvo laiko supūti, nes jie įšalo leduos per kelias valandas.

O dabar apie tą fatalinę valandą, kurią galėtume pavadinti nuline. Buvo skaidri ir rami naktis, žvaigždės blikčiojo savo deimantine šviesa. Gamta ramiai ilsėjosi. Tik staiga iš vieno dangaus skliauto pasirodė skriejanti žvaigždė, nutysdama tartum kometa, palikdama šviesų taką dangaus skliaute. Žvaigždė artėjo nepaprastu greičiu ir didėjo. Per kelias sekundes tapo šviesiau kaip dieną, tartum pati saulė būtų artinusis pabučiuoti žemės. Kas tik pažvelgė į ją, tapo aklas. Ji artinosi į žemę neišpasakytu greičiu. Staiga erdvėje perplyšo pusiau, dar nutrupėjo daug mažesnių gabalų, kurie nusėjo visą kraštą, o tie du gabalai, neišpasakytu karščiu deganti ugnies masė, smogė visu smarkumu jūron, vanduo iš karto užvirė, išmušė tūkstančius kilometrų į viršų, žemė perplyšo pusiau, atsivėrė begalės ugniakalnių Atlanto dugne ir spiovė su lava sumišusį vandenį į viršų. Žemė drebėjo, liūtys, žaibai, vanduo virė, ir tuo metu, perplyšus žemės plutai, prasmego Atlantidos žemynas, nusinešdamas visus savo turtus ir nelaiminguosius gyventojus į žemės širdį. Vanduo, sumišęs su dumblu ir pelenais, užliejo beveik visą sausumą, pačią žemę išmušė iš jos originalinių polių kelis tūkstančius kilometrų skirtumu. Žemę apgaubė neišpasakyta tamsa, buvo tamsiau kaip naktį, liūtys žliaugė vandeniu su dumblu iš viršaus, tartum pats dangus atvėrė visas okeano užtvankas. Po nakties ir diena buvo tamsi. Dumblinas vanduo išėjo debesimis, o pro juos nešvietė ir saulė. Tada Europa apledėjo. Tai užtruko kelis šimtmečius, kol debesys išsilijo, vanduo nusistovėjo, užgijo vulkano žaizdos Atlanto vandenyne ir vėl pirmą kartą pasirodė saulė.

Europos gyventojai, šimtmečius kęsdami tamsą, išblyško, tartum bulvės daigai rūsyje. Jie turėjo pakelti alkį, šaltį, drėgmę, kovoti su alkanais žvėrimis miškuose, kurių begalės buvo privisę. Žvėrys buvo jų maistas ir apdangalas, kaip ir šių dienų eskimų. Žmogus pradėjo kombinuoti ir kovoti su visomis blogybėmis, dėl to ir šiandien baltoji žmonių rasė yra gabiausia ir išradingiausia, nes jie priprato galvoti ir pakelti didžiosios katastrofos pasekmes. O tie, kurie pakliuvo į tropinius kraštus, turėjo pakelti nepaprastą karštį, saulėje nudegė, tapo juodi. Tiems vaisiai augo medžiuose ištisus metus, tik reikėjo pasirašyti ar nudobti žvėrelių pasmaguriauti. Vaikščiojo nuogi. Niekuo neteko rūpintis, tai galvoti atprato.

Atitinkamai pagal vietą turime ir geltonąją rasę, o visi yra broliai, Adomo ir Ievos vaikai.

Kai debesys išsilijo, vanduo nusistojo, susiformavo srovės ir pradėjo šildyti Europą, tada visi apledėjimai pradėjo tirpti ir susiformavo dabartinis žemės veidas. Senovės germanai, lietuviai garbino saulę, mėnulį ir kitas planetas, o ypač Perkūną, nes jis žaibais ir griausmu rodė savo rūstybę. Jie jautė to Didžiojo Kūrėjo ranką, bet nepažindami negalėjo įsisąmoninti. O kai pasirodė pirmą kartą po tiek amžių saulė, tai jie pamanė, kad pats Didysis Am žinasties Kūrėjas parodė savo veidą, ir pradėta garbinti ją.

Liktų dar atsakyti klausimas, kokia mūsų žemės ateitis.

Žinome, kad žemė buvo nubausta tvanu. Jei įvyko vienas tvanas, tai gali įvykti ir kitas. Kas užtikrins?

Nuo vandens yra šiek tiek galimybių apsisaugoti. Nojus pasistatė arką ir plaukiojo virš vandenų. Tačiau žemė gali būti nusiaubta ir ugnies. Šie du didieji gamtos elementai supa žemę, o tarp jų vyksta amžina kova. Šv. Raštas kalba apie pasaulio galą. Dėl to reik spręsti, kad tai gali įvykti per ugnį. Jeigu planetoidas smogė jūron, tai nepajėgė uždegti žemės, nes vanduo ugnį nugalėjo, tačiau jeigu dar didesnis smogs sausumon, tai, aišku, tada ugnis nugalės vandenį. Tada pasaulis užsidegs, vanduo bus išpurkštas erdvėn, žemė virs degančia ugnies mase, kurią sups raudoni garų debesys, kaip Jupiterio planetą. Žinome ir matome, kad žemėn nukrenta meteorų. Tai kodėl žemė negali susidurti erdvėje su degančia žvaigžde? Kas užtikrins?

Mokslininkai labai būkštauja, kad pasaulį gali uždegti vandenilio ir atomo bombos. Tik vargu galėtume tuo patikėti. Žmogaus darbo bomba, nors ir didžiausia, reikštų tą pat, ką uodo įgėlimas drambliui. Geologiniai tyrimai rodo, kad ji pergyveno daug didesnius sprogimus, negu žmogaus ranka galėtų pagaminti.

M. Balčiūnas

SOVIETŲ DIPLOMATIJOS PASISEKIMAS

Rašo J. Gutauskas

Sąjungininkų diplomatija pakliuvo dabar į sunkią padėtį, iš kurios ji be žalos negali išbristi. Tie sunkumai susidarė ne tik dėl Vakarų neryžtingumo ar klaidų ir dėl to, kad Chruščiovas sugeba meniškai išnaudoti demagoginius šūkius ir melą, bet ir dėl Vakarų politikos, kuri po Ženevos konferencijos įgalino Sovietus aplenkti Vakarus karo technologija, karo pasiruošimu ir savo politikos ryžtingumu.

Sovietų Sąjunga, nenuleisdama rankų, gamino ne tik „sputnikus" ir tarpkontinentalinius balistinius sviedinius, bet ypatingai sustiprino sovietinių jėgų padėtį centrinėje ir rytinėje Europoje, apginkluodama jas moderniais ginklais. Sąjungininkai tęsė ir toliau vienpusišką nusiginklavimą ir užleido karinę pirmenybę Sovietų ir satelitų jėgoms.

Šios milžiniškos klaidos dabar jau jokia diplomatija nebepajėgtų atitaisyti.

O Sovietų diplomatija, pasinaudodama šiomis aplinkybėmis, stengiasi neprarasti laiko užsitikrinti laimėjimams.

Tenka ypač susidomėti Mikojano lankymusi Vakarų Vokietijoje ir jo duotą vokiečių laikraštininkams pasikalbėjimą. Jis vokiečių tautai ir visam pasauliui nesvyruodamas pareiškė, kad tokio Vokietijos sujungimo, apie kokį svajoja vokiečių tautos dauguma, nebus. Vadinas, nebus vienalytės Vokietijos. Vienintelis dalykas, ko vokiečiai gali laukti, tai pagal seną Sovietų planą sudaryti dviejų atskirų valstybių konfederaciją, kurioje būdama Rytų Vokietija privalėtų išlaikyti ten sudarytąją komunistinę politinę, socialinę ir ekonominę santvarką. Mikojanas dar pareiškė, kad Ženevos konferencijoj 1955 metais keturi užsienių reikalų ministeriai (tame skaičiuje ir Molotovas!) buvo pasiruošę perimti laisvo balsavimo bazę, bet dabar „pasikeitė laikai" ir šis planas neįvykdomas ir nepriimtinas. Vokiečių ateitis dabar priklausanti ne nuo sąjungininkų ar pačios Vokietijos norų, bet išimtinai nuo Sovietų Sąjungos valios.

Dabar šios problemos sprendimas „viršūnių" pasitarimuose netenka jokios reikšmės. Šis reiškinys yra ne tik smūgis vokiečių demokratijai, bet ir Vakarų sąjungininkų pralaimėjimas.

Numatomi dar ir kiti smulkūs Vakarų bloko „prestižo" pralaimėjimai. Kova sudaryti kontroliuojamą ir inspektuojamą nusiginklavimą baigėsi sąjungininkų pralaimėjimu dar praeitą vasarą, kai Sovietų Sąjunga pradėjo boikotuoti pasiūlytuosius pasitarimo metodus. Sovietai atsisakinėjo ir atsisakinėja įeiti į bet kokias nusiginklavimo komisijos, ji su tokiu nusiginklavimu niekuomet nesutiks. Ji siūlo seną savo planą — tuojau nusiginkluoti be jokios kontrolės ir be jokių garantijų, atsisakyti atominių ginklų ir pirmoje eilėje „pasekti STRS pavyzdį" ir be jokių tolimesnių pasitarimų ar sąlygų sustabdyti visus atominius bandymus.

Sąjungininkai galėjo atsakyti Chruščiovui, kad jie paseks STRS pavyzdį: pirmiausia atliks visus reikalingus bandymus, kaip padarė STRS, o po to sustabdys bandymus. Bet tai būtų tik vaikų žaidimas, su kuriuo sąjungininkai negalėtų sutikti, ir todėl tie klausimai turės būti svarstomi viršūnių konferencijos.

Vienok pasauliui žinoma, kad šiuo klausimu sąjungininkai yra nevieningi. JAV, britų MacMillano vyriausybė, Prancūzija ir Vokietijos Adenauerio vyriausybė supranta, kad susilaikymas nuo tolimesnių bandymų atskiria šiuos kraštus nuo galimų tolimesnių pasisekimų ir išradimų. Bet kai kurios vyriausybės, pvz., Anglijos, yra smarkiai spaudžiamos pacifiškai nusiteikusios savo gyventojų dalies ir todėl pasiruošusios nusileisti. JAV vyriausybė šiuo atveju nesutinka su britų polinkiais, bet sutiktų atsisakyti bandymų su abipusės kontrolės ir inspekcijos sąlyga. Jeigu iš tikro JAV sutiks, tai pasaulio akyse reikš dar vieną diplomatinį sąjungininkų pralaimėjimą.

Tam dar aiškiau pabrėžti Gromyko, Chruščiovo palaikomas, reikalauja, kad į „viršūnių" pasitarimą būtų įtrauktos ne tik didžiosios valstybės, bet atsvarai ir tam tikras kiekis Varšuvos pakto vyriausybių. Jeigu iš sąjungininkų pusės dalyvauja JAV, Anglija ir Prancūzija, tai Gromyko ir Chruščiovas reikalauja, kad šalia Rusijos dalyvautų dar Čekoslovakija ir Lenkija.

Savo veržlumą Sovietai demonstruoja prieš visą pasaulį, ypač prieš neutralius kraštus ir savo satelitus. Tuo jie rodo savo sustiprėjimą ir galią diktuoti didelius ir mažus reikalavimus išdidiems sąjungininkams.

Pabandykite atsakyti

Nemaža buvo rašyta dėl proto mankštos, sveikų ir nesveikų ginčų, patarimų, kur saugiau sėdėti autobuse ir t.t. Paskutiniuoju laiku nei laisvoji tribūna, nei skaitytojų laiškai, nei pagaliau proto mankštos skyrius nedavė pageidautinų ir teigiamų rezultatų. Žinoma, tai vis buvo bandymai, kaip padaryti vieną kitą laikraščio savotišką kampelį įdomiu ir patraukliu, atseit, aktualiu.

Tebūnie man leista irgi pabandyti įnešti pasiūlymą, kuris, jei prigytų, sudarytų tikrai gyvą, įdomų ir protą mankštinantį skyrių. Visų darbų ir užuomazgų pradžia būna sunki ir šiek tiek sustingusi, bet esu įsitikinęs, kad po kelių savaičių iškils gyvos ir įdomios diskusijos.

Noriu iškelti keletą klausimų. Jie iš pažiūros bus paprasti, gal kartais ir neaktualūs, bet, norint rimtai ir teisingai į juos atsakyti, tektų pagalvoti ar pasiieškoti medžiagos.

Pirmasis klausimas. Kas galėtų paaiškinti liaudies sukilimo pobūdį? Teko girdėti mokslo vyrą aiškinant, kad pirma liaudis sukyla, o tik po to susiranda vadovai — lyderiai. Girdi, vienas darbininkas numeta kastuvą, kitas paseka jo veiksmą ir taip susidaro nepasitenkinusių būrys. Po to jau susidaro nepasitenkinusių eitynės — demonstracija, ir tik tada jau išdygsta vadovai. Ar taip yra, ar ne? Ar gali liaudis, kaip tokia, sukilti pati be prado ir be vado? Čia reiktų svarstyti suvalkiečių ūkininkų sukilimą, Hitlerio judėjimą, 1905 m. Rusijos liaudies sukilimą — eitynes, popo vadavaujamas, pagaliau studentų riaušes ir kalėjimų sukilimus.

Antrasis klausimas. Yra du žodžiai tam pačiam organui pavadinti, būtent: jaknos ir kepenys. Kuris tų žodžių yra grynesnis ir literatūriškai vartotinas?

Trečiasis klausimas. Ar lėktuvo — bombonešio įgulos (5) nariai visi privalo mokėti valdyti lėktuvą?

Ketvirtasis klausimas. Kada lenktynių arkliai parodo didžiausią greitį: pradžioje (starte) ar pabaigoje (finiše)? Taip pat ir dėl 100 metrų bėgiko: ar jo bėgimo tempas yra toks pat pradžioje ir pabaigoje, ar ne?

Penktasis klausimas. Kaip geriau matematiškai išreikšti hektarą: 10.000 kv. m, ar 100 kvadrate metrų?

Šitokį kampelį, jei susirastų daugiau dalyvių ir norinčiųjų į klausimus atsakinėti sąžiningai, logiškai ir teisingai, galima padaryti labai gyvą ir įdomų. Pabandykime!

Vyt. Andruškevičius

CHEMINĖS PRAMONĖS PROJEKTAI LIETUVOJE

Po Chruščiovo ir visasąjunginio KP Centro Komiteto nutarimo plėsti sovietijoj cheminę pramonę, ir Vilniuje imta kalbėti, kiek Lietuvoje galima šioje srityje pasireikšti. Konkrečių projektų dar nėra, ir ne nustatytas laikas, kada kas bus vykdoma, tačiau principe kalbama, kad Lietuvoje bus stengiamasi sukurti gana įvairių cheminės pramonės šakų.

Didžiausia galimybė numatoma gipso (anhidrito) klodų išnaudojime. Iš jo galėtų būti gaminamas portlando cementas ir sieros rūkštis, taip pat dirbtinis marmuras, izoliacinės plokštės ir kt. Anhidrito klodai Lietuvoje tęsiasi nuo Kauno beveik iki Tauragės, ir manoma, kad jo yra šimtai milijonų tonų. Tačiau tuo tarpu tie klodai dar permažai ištirti. Ligi tie sumanymai galės būti pradėti vykdyti, teks dar atlikti daug tyrinėjimų.

Kalbama apie superfosfato gamybos plėtimą, apie azotinių trąšų pramonės kūrimą, ryšium su tuo ir apie sintetinio pluošto bei plastinių masių gamybą, o tam reikia turėti po ranka ir žibalo perdirbimo įmonę. Yra dar virtinė sumanymų jau esamosios pramonės atmatoms sunaudoti.

Visiems tiems projektavimams stinga chemikų-technologų bei chemikų-organikų. Čia neigiamai yra pasitarnavusi ir Maskvos aukštojo mokslo ministerija, kuri, savo laiku perėmusi savo žinion Vilniaus universitetą, panaikino cheminės technologijos katedrą ir jos laboratorijų patalpas atidavė kitiems fakultetams. Ta ministerija ir dabar tebešeimininkauja Vilniaus universitete ir nematyti, kad rengtųsi padarytą žalą atitaisyti. Mokslų akademijos chemijos institutas yra susikimšęs dviejų vidutinio dydžio butų plote. Jau pradėtos statyti patalpos tam institutui, bet institutas į jas tesitiki įsikraustyti ne anksčiau kaip 1960 metais. Visos tos aplinkybės rodo, kad svajonėms apie didesnę chemijos pramonę dar labai tolimas kelias iki įsikūnijimo. (LNA)

PABALTIEČIŲ PEDAGOGŲ KONFERENCIJA

Gegužės 29-31 d.d. Vilniuje buvo susirinkę Lietuvos, Latvijos ir Estijos pedagogai istorikai. Tarp eilės referatų apie tų kraštų pedagogikos istoriją, ypatingo susidomėjimo sukėlė Klaipėdos pedagoginio kabineto vedėjo Nausėdo referatas apie 1872-1914 metais vykusį lietuviškų mokyklų vokietinimą Mažojoje Lietuvoje. Netiesiogiai iškilo to krašto buvusio lietuviškumo faktas, tačiau nebuvo minima dabartinė rusiška kolonizacija tame „Kaliningrado sritimi" pavadintame krašte. (LNA)

PAIEŠKOJIMAI

LAŽAUNINKAS Pranas iš Kudirkos Naumiesčio.

MAJUS ALEKSANDRAS iš Kaniukų, Dukšto valsč., KAKARIEKA Julius iš Vilniaus, RIBOKAS Bronius, sūn. Liudviko (tėvai gyveno JAV, Bridgeport), JENČIUS Petras iš Andrejavo — visi prašomi rašyti: K.V. Šarka, Hamburg-Altona, Langenfelderstr. 113, Germany.

FRIEDLAND Borys ir Ruben iš Vilniaus — paieško: Erna Friedland, Hamburg - Altona, Daimlerstr. 44, Germany.

SADAUSKO Jeronimo, KERUČIO Jono ir GIRDAUSKO iš Raugalų kaimo paieško Frau Lena Pimat, (23) Bassum, Bz. Bremen, Lungen - Sanatorium, Germany.

BALTIC STORES LTD.

(*Z. Juras*)

421, Hackney Rd., E.2. Tel. SHO 8734.

Vienintelė liet. b-vė Anglijoje

SIUNČIA SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, RUSIJĄ, SIBIRĄ, UKRAINĄ.

GREIČIAUSIAS PATARNAVIMAS

KIEKVIENAM SIUNTINIUI ASMENIŠKA PRIEŽIŪRA

SIUNTINIŲ PRISTATYMAS GARANTUOTAS

Siuntiniai pasiunčiami tuoj gavus užsakymą, nelaukiame kol yra apmokoma sąskaita.

JOKIA KITA FIRMA negali pasiųsti maisto siuntinius už tokią žemą kainą, kaip mes.

MES GARANTUOJAME, KAD JŪSŲ PAČIŲ

SUPIRKTUS SIUNTINIUS TIK MES

PASIŲSIME PIGIAUSIAI!

NAUJI ŠIŲ METŲ KAINORAŠČIAI LIETUVIŲ KALBA SIUNČIAMI VISIEM PAREIKALAVUS

! PRAŠOM ĮSIDĖMĖTI !

Geriausios rūšies ir vertingiausi vaistų siuntiniai paruošiami patyrusio vaistininko priežiūroje, ir šitos srities visokios informacijos

NEMOKAMAI DUODAMOS:

ACTON PHARMACY (EXPORT) LTD.

24, Church Road, London, Acton, W. 3.

Telefonas: (Londonas) ACOrn 0712

Savo giminėms ir draugams galite padėti siųsdami vaistus ir kitokias prekes

PAPRASTU AR ORO PAŠTU

Priima ne užsakymus iš Didž. Britanijos ir kitų kraštų. Prašom rašyti **lietuviškai**, ir atsakymas jums išblaškys betkokius abejojimus.

Mūsų specialybė:

PAŠTU SIUNČIAME: **mišrius siuntinius, įskaitant vaistus, klausai stiprinti aparatus tekstilės gaminius, apavą, odą, kojines, įrankius, maistą** ir t.t.

JŪROS KELIU: **Singerio siuvamąsias mašinas, dviračius, mezgimo mašinas.**

Priimame išsiųsti ir pačių Didž. Britanijos karalijoje supirktąsias prekes.

Prašykite smulkesnių nurodymų ir patarimų.

MES PRISITAIKYSIME PRIE JŪSŲ NORŲ IR REIKALAVIMŲ!

MIELI SKAITYTOJAI,

Praktika parodė, kad ekonomiškiausia siųsti į Lietuvą savo pačių supirktas dovanas. Tokios rūšies siuntinius ekspedijuoti specialistai yra:

Lithuanian dep., P.&B. SUPPLY CENTRE LTD., 8 A, Thurloe Place, London, S.W.7.

Telh. Kensington 4281.

Galima taip pat sudaryti siuntinius ir iš mūsų krautuvėse ir sandėliuose esančių prekių. Turime viską ką Londone galima turėti ir kas į Lietuvą siunčiama, įskaitant vaistus, maistą, avalynę, rūbus ir t.t. **Rašykite lietuviškai! Aplankykite mus!**

EUROPOS LIETUVIS — THE LITHUANIAN WEEKLY. Redakcijos ir Administracijos adresas: 1, Ladbroke Gardens, London W.11. Tel. PAR 2470. Redakcija rank raščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Prenumeratos kaina: metams — 40 šil., 6 mėn. — 22 šil. Doleriu kraštuose — 6 dol. metams. Skelbimai — spaudos eilutė arba jos vieta 1 šil. Atskiras numeris 1 šil. Lei džia — Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro — DBLS-gos Centro Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai: Vokietijoje — E. Simonaitis, Prancūzijoje — O. Bačkienė, Belgijoje —P. Sekmokas, Šveicarijoje —A. Paulaitis, Švedijoje — J. Pajaujis, Italijoje — kun. V. Mincevičius, Danijoje — A. Bričkuvienė, Austrijoje — Msgr. K. Razminas, D. Britanijoje — M. Bajorinas.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd. 1, Ladbroke Gardens, W.11, Telephone: PAR 2470.